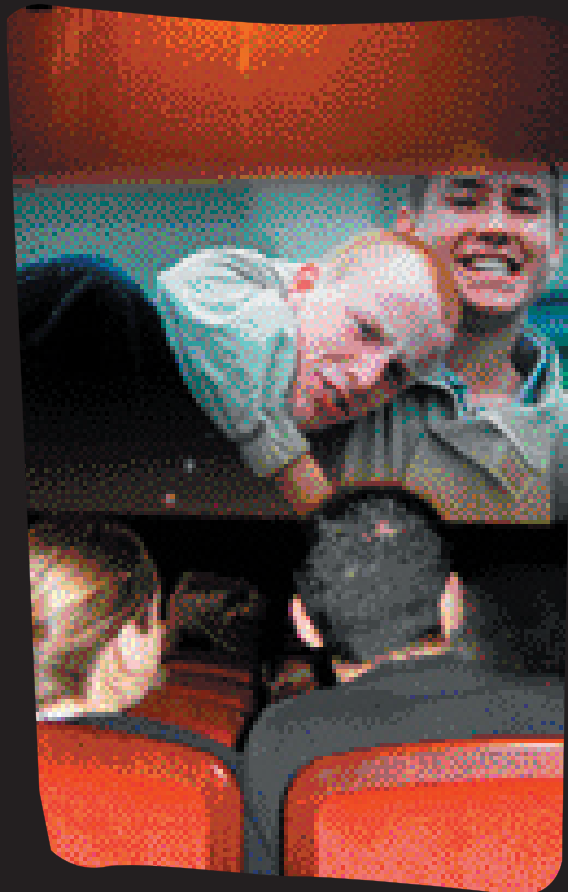

Skolbio Borås, Röda Kvarn

1993-2006

Av Ami Lööf

BORÅS STAD
Kulturkontoret

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

	SID
FÖRORD	
1. INLEDNING.....	4
2. BORÅS STADS ORGANISATION AV KULTURVERKSAMHETEN...	5
3. OM SKOLBIO - FAKTA	9
4. BORÅS STADS VISIONER OCH MÅLFORMULERINGAR KRING FILM OCH SKOLBIO.....	11
5. SKOLBIOVERKSAMHET I BORÅS.....	15
6. SKOLBIO I PRAKTIKEN.....	16
7. FILMPEDAGOGISK VERKSAMHET.....	18
8. VAD TYCKER LÄRARE OM SKOLBIO I BORÅS?.....	24
9. VAD TYCKER REKTORER OM SKOLBIO I BORÅS?.....	26
10. IDÉER & FÖRSLAG FÖR DET FORTSATTA SKOLBIOARBETET... ..	28
11. SAMMANFATTNING.....	30
REFERENSER OCH LITTERATURFÖRTECKNING.....	33
BILAGOR	

FÖRORD

I Borås bedrivs skolbio sedan hösten 1993. Denna rapport beskriver hur det hela började och hur verksamheten har byggts upp. Min egen kontakt med skolbioverksamheten i Borås inleddes med att jag började arbeta som kultursekreterare i Borås hösten 1995. En av flera arbetsuppgifter var arbete med Kulturnämndens film- och biografverksamhet, där skolbion ingick. Skolbioprojektet inleddes under läsåren 93/94 och 94/95 och hade således pågått under två år. Ett år återstod av Svenska Filminstitutets stöd innan verksamheten enligt plan helt skulle finansieras av Borås kommun. Det primära för projektledningen under detta år var att skapa förutsättningar för att skolbioverksamheten skulle permanentas. Kulturnämndens ambition var att skolbio skulle skrivas in i skolplanerna som en väg till kunskap.

Arbetet har varit - och är - väldigt roligt och har inneburit många olika intressanta arbetsuppgifter och kontakter. Film var inte något nytt område för min del eftersom jag hade en bakgrund med en examen i film, teater och drama, yrkeserfarenhet som bland annat dramapedagog, produktionsassistent på ett filmbolag, bibliotekarie och kulturansvarig i en av Borås kommundelar, och inte minst ett stort personligt intresse för film.

Tack till Mats T Olsson, filmpedagog och Christian Haglund, kulturutvecklare för barn och ungdom som arbetat med skolbio och filmprogram under min sjukskrivning under 2005. Tack också till praktikanterna Niklas Persson Webjörn, arbetslivspraktikant och filmvetare och Johan Ranfalk, Högskolan i Halmstad, kulturvetarprogrammet som arbetat med och sammanställt enkätsvaren. Tack också till Lars-Inge Glimsell, mångårig biografmaskinist som visat film och skolbio och tagit aktiv del i allt som haft med det biograftekniska att göra.

Ami Löf, kultursekreterare, Borås Stad

1. INLEDNING

I den värld vi lever i nu, har media i alla former fått en allt viktigare plats i vardagen. Film konsumeras ofta snabbt och ofreflekterat. ”Alla”, och däribland barn och ungdomar i synnerhet, behöver redskap för att förstå de rörliga bildernas språk och grammatik samt bli medvetna om mediasamhället med dess olika uttryck. I *Film för lust och lärande* beskrivs vikten av att arbeta med film och andra media i skolan som: ”Att vi kan använda olika medier och har kunskap om mediernas roll i samhället är en fråga om yttrandefrihet och en förutsättning för demokrati.”¹

Här kan skolbion bidra eftersom syftet med den är att ge både upplevelse och redskap för analys. Kulturnämnden/Kulturkontoret som initierade skolbion i Borås är en länk i detta arbete.

Bakgrund

Kulturnämnden inledde sin film- och biografverksamhet med Borås Bio 1976. Avsikten var att öka mångfalden i filmutbudet och erbjuda ett komplement till övriga biografers repertoar med så kallade kvalitetsfilmvisningar. Efter förhandlingar med fastighetsägare och extra insatser av Kulturnämnden kunde Borås Bio 1991 flytta från Kulturhusets studioscen till den då före detta biografen Röda Kvarn. Nämnden lyckades på så sätt både rädda denna kulturhistoriskt viktiga biograf som invigdes 1914 och förbättra möjligheterna att ytterligare utveckla filmverksamheten. Att Kulturnämnden hade denna biograf spelade stor roll för skolbions tillblivelse i Borås. Det första året drevs verksamheten av min företrädare som kultursekreterare, JP Bordahl. Det andra året löstes med hjälp av en tillfällig resursperson, Annika Einarsson med bakgrund från Film i Väst och politikern och läraren Kristina Dahlberg Andersson. Skolbiogrupper, en referensgrupp bestående av speciellt filmintresserade lärare, fanns med från början. Huvudmålet för skolbioprojektet i Borås var att utveckla och etablera en skolbioverksamhet finansierad av Kulturnämnden och skolorna gemensamt.

Borås har nu en lång tradition av omfattande skolbioverksamhet där arbetet inriktats på att varje termin erbjuda ett intressant filmprogram på biografen Röda Kvarn. (Se bilaga 2: Skolbio i Borås. Filmtitlar och statistik 1996-2006). Programmet har kompletterats med filmpedagogisk verksamhet av olika slag för lärare. Till exempel föreläsningar och handledare. (Se kapitel 7). Dessutom har skolbion utökats med uppsökande verksamhet i skolorna, i form av animation. Förutom skolbiogrupperna finns även en kulturombudsorganisation med representanter från varje skola.

Syfte

I syfte att utvärdera och utveckla verksamheten med Film i Skolan/Skolbio erbjuder Svenska Filminstitutet sedan en tid ytterligare stöd, ett så kallat ”fjärde år”. Denna rapport behandlar skolbioverksamheten i Borås och är resultatet av ett sådant stöd. Rapporten beskriver hur skolbioverksamheten inleddes, vilka målsättningar som finns, hur verksamheten byggts upp och vilka filmpedagogiska insatser som genomförts. Eftersom biografen utgjort navet för skolbion får den ett särskilt kapitel. Här lämnas också förslag angående sådant som kan utvecklas för att ytterligare stärka verksamheten. Tanken är att denna rapport ska ligga till grund för vidare diskussioner kring hur skolbioverksamheten kan fortsätta att utvecklas. I många skolbioverksamma kommuner förs diskussioner där man ser över och utvecklar strategier som kan stödja

¹ *Film för lust och lärande*

skolans arbete med film och andra medier. Hur man kan hitta en gemensam ”röd tråd” kring mediearbetet i hela skolan, från förskola till gymnasieskola. För de förvaltningar som är intresserade har Svenska Filminstitutet, i samarbete med Myndigheten för skolutveckling, tagit fram materialet *Agenda M – Ett diskussionsunderlag för ett mediepedagogiskt utvecklingsarbete*. Denna rapport utgör förhoppningsvis början till ett sådant utvecklingsarbete i Borås.

Metod

Rapporten bygger på analyser av dokumentation om skolbio i Borås från 1993 - 2006, samtal med personer som på olika sätt är engagerade i skolbiofrågor, redovisande av mål och styrdokument. Dessutom har två enkätundersökningar med lärare och rektorer genomförts. Jämförelse görs också mellan situationen i Borås och andra skolbioverksamma kommuner som kommit olika långt i utvecklingsarbeten kring film i skolan av olika slag. Studiebesök har genomförts i Kungsbacka kommun för att möta kollegor och ta del av deras arbetssätt och utvecklingsarbete. Film i Väst har besökts för samtal med skolbiokonsulenten. Deltagande i regionala nätverksträffar, skolbiodagar och filmfestivaler i Göteborg, Umeå och BUFF i Malmö har också ingått som värdefulla inspirationskällor. Samtal har också förts med kommunens samordnare av förskola, grundskola och kultur, kollegor inom kulturförvaltningen och lärare. Inte minst har Klas Viklund, Svenska Filminstitutet och även Jens Lanestrand, Film i Väst, gett värdefulla synpunkter under arbetets gång.

2. BORÅS STADS ORGANISATION AV KULTURVERKSAMHETEN

Borås är Västsveriges näst största kommun. Staden är indelad i tio kommundelar som driver verksamheter inom förskola, skola, fritid, kultur och äldreomsorg. Varje kommundel har en egen förvaltning/kommundelskontor och en politiskt tillsatt nämnd.

Invånare

Vid årsskiftet 2005/06 fanns nära 100 000 invånare i Borås. Av dessa var 12 406 i åldern 6-15 år och 11 173 var i åldersgruppen 16-24 år. Antalet elever inom grundskolan för läsåret 2005/06 var 10 653 st och inom gymnasieskolan 4 106 st.² Personer med utländsk bakgrund (1:a och 2:a generationens invandrare) var totalt 20 998 st.³

Skolor i Borås

Borås Stad driver 80 förskolor och 41 grundskolor, varav nio stycken för klasserna 7-9. Utbildningen i grundskolan organiseras av kommundelarna. Utbildningskontoret svarar för sex gymnasieskolor, en gymnasiesärskola och vuxenutbildning som även inkluderar utbildning för funktionshindrade samt svenska för invandrare (sfi). Förutom de kommunala förskolorna och skolorna finns även nio fristående förskolor. I kommunen finns också två grundskolor och fyra gymnasieskolor som drivs som friskolor

Högskolan i Borås med cirka 11 000 studenter har sedan 1977 bidragit till nya perspektiv på kulturkonsumtion och verksamhet. I detta sammanhang har Centrum för

² Uppgift från Utbildningskontoret och Kommunledningskansliet.

³ Fickdata, Borås 2005.

skolutveckling (CSU) som är en del av högskolan till viss del varit en partner. CSU är en stor leverantör av kompetensutveckling för lärare i Sjuhärad.

Kulturnämnd/kulturförvaltning

Kulturverksamheten i Borås Stad styrs av Kulturnämnden, som är uppdragsgivare och anger mål och riktlinjer. Kulturförvaltningen med Kulturkontoret är utförare och bedriver verksamhet med olika inriktningar. Till dessa hör bibliotek, teater, konst och museiverksamhet, kulturskola och film- och biografverksamhet. Borås Stad avsätter för innevarande år 97 miljoner till Kulturnämndens budget (personal, verksamhet och hyra av lokaler).

Kulturhuset rymmer Stadsbibliotek, Stadsteater, Konstmuseum samt Kulturkontor. Kulturförvaltningen består även av två kulturhistoriska museer, Textilmuseet och Borås Museum, samt biografen Röda Kvarn. Musikskolan omorganiserades år 2000 till Kulturskola.

Kommunal film- och biografverksamhet

Navet för den kommunala filmverksamheten är den snart hundra år gamla, nyrenoverade singelbiografen Röda Kvarn. Röda Kvarn är en av 37 kommunala biografier i Sverige⁴.

Kulturnämnden/Kulturkontoret bedriver film- och biografverksamhet sedan år 1976. Avsikten har varit att komplettera det kommersiella filmutbudet genom att främst visa kvalitetsfilm från världens alla hörn som annars kanske inte skulle ha visats i Borås. Den kommunala filmverksamheten ger en mångfald i filmutbudet som annars reduceras till det som enbart värderas utifrån kommersiell framgång.

Filmverksamheten på Röda Kvarn utvecklas kontinuerligt. Arbetet med verksamhet, filmsättning och program har löpt parallellt med arbete med själva biografen. Kulturkontoret marknadsför biografen som kommuninvånarnas egen biograf och välkomnar filmförslag och synpunkter från publiken.

Sedan början av 1980-talet har antalet biografier i Borås minskat. Nu finns endast en kommersiellt driven biograf i hela kommunen. Det är *Biostaden 2001* som för närvarande rymmer sex salonger i varierande storlek med tillsammans 536 platser. Programutbudet på denna kan karaktäriseras som brett men utan kulturella ambitioner.

Kulturnämndens två filmverksamheter

Öppna visningar för allmänheten:

Borås Bio

De första åren som kulturförvaltningen visade film ägde detta rum på Lilla scenen i Kulturhuset under benämningen Borås Bio på söndagar under tio tillfällen per år. 1991 flyttades filmprojektorn till Röda Kvarn. Borås Bio visningarna fortsatte där med främst kvalitetsfilmvisningar. I början var även Barnens Bio Kontrast och Filmstudioverksamheten verksamma i den kommunala biografen. När dessa, efter några få år, upphörde utökade Borås Bio sina filmvisningar.

Borås Bio/Röda Kvarn

Med flytten till biografen Röda Kvarn fick benämningen Borås Bio tillägget Röda Kvarn. Filmverksamheten hade "flyttat hem". Filmvisningarna har successivt utökats allteftersom publikunderlaget har ökat. Idag visas film under tre dagar, söndag till och

⁴ Efter tel samtal med Peter Laghammar, Filmägarnas kontrollbyrå våren 2006.

med tisdag, med fyra föreställningar per film och vecka. Vanligtvis visas film 36 veckor per år.

Barnfilmmatinéer

Barnfilmvisningar i form av matinéer har införts och därefter utökats kontinuerligt under åren. Under några år handlade det om en visning per månad under höst- och vårtermin och under skolloven som sport- och höstlov. Från 2005 visas matinéer lördag och söndag under 24 veckor per år. Företagarföreningen Mitt i Borås har bidragit i marknadsföringen med en separat annons om matinéutbudet som ett led i att hålla Borås ”öppet” även lördagar.

Slutna visningar för skolan:

Skolbio

Skolbiovisningar under skoltid sker idag med ett utbud av tio filmer per termin för de olika åldersgrupperna. Tanken är att varje elev ska kunna se en film per termin. En film per vecka, visas två gånger dagligen under tio veckor. Filmpedagogiska föredrag och förhandsvisningar arrangeras en gång per termin. Sedan 2002 har skolbion kompletterats med uppsökande animationsverksamhet.

Övriga arrangemang:

En Exilfilmfestival arrangeras vartannat år sedan 2001 i samverkan med Globala föreningen med flera. Andra arrangemang har utgjorts av mindre filmfestivaler och temahelger av olika slag, till exempel stumfilm, musikfilm, klassiker, dokumentärer, ”film plus föredrag”, ”film och fika”. Film i Västs regionala videofilmfestival FRAME, en tävling för unga filmskapare, arrangerades hösten 2004 på Röda Kvarn. Några av bidragen kom från Borås. Nya filmprojekt tillkommer, som skräckfilmsfestivalen Fright Night och Kung Fu-filmfestivalen Fight Night under 2005 och 2006. I samband med mångkulturfestivalen Världens Fest på Kulturhuset visades filmer på temat Identitet och sökande, ett led i de regionala Antirasistiska filmdagarna. Med anledning av *Jazzens år 2007* kommer en tematisk jazzfilmfrossarhelg anordnas under våren.

Historik om biografen Röda Kvarn

Även om det här arbetet är en rapport om skolbio så är det motiverat med ett avsnitt om biografen Röda Kvarn. Med sin ålders charm skänker denna singelbiograf en ”riktig” biografatmosfär som inte kan likställas med nutidens skokartongs inspirerade, popcornsoftande flersalongsanläggningar. Det ena utesluter absolut inte det andra, men på Röda Kvarn kan publiken sjunka ner i en bekväm biofåtölj i gammal stil och samtidigt låta ögonen vandra runt i den vackra salongen i väntan på att filmen ska börja. Förutom att byggnaden Röda Kvarn är intressant ur ett biografhistoriskt perspektiv, har den ett speciellt upplevelsevärde genom sin långa kontinuitet som biograf, vilket ger starka symbol- och traditionsvärden.

Konditor J.A. Ohlsson lät bygga biografen Röda Kvarn. Den ritades av boråsarkitekten Lars Kjellman. Den invigdes och öppnades av Borås Biografteater hösten 1914. Alla Röda Kvarn-biografer tillhörde från början biokedjan Svenska Biografteatern. Röda Kvarn inrymde vid uppförandet 500 sittplatser och var då den tredje ”bildteatern” i Borås. Vid den här tiden var det mode att bygga stora, påkostade och lyxiga salonger. Man ville höja bions status och konkurrera med teatern. Salongen är jugendinspirerad, medan byggnaden är utförd i en blandning av olika stilar med bland annat klassicistiska drag. Den indragna entréns tak bärs upp av två kraftiga, räfflade doriska kolonner. En medeltidsinspirerad trappstegsgavel avslutar fasaden upptill vid entrén. Stilblandningen lär vara typisk för 1910-talet. På bions långfasad, som vetter in mot

Borås shoppinggata och utmed Viskan, finns en meterhög väderkvarn á la Moulin Rouge (logotypen) i kopparplåt och rött glas. På kvällarna när det visas film på Röda Kvarn tänds lamporna inne i kvarnen och meningen är att vingarna ska snurra runt men det är en teknisk finess som ännu inte åtgärdats.

Biografen har genom åren haft olika ägare

Biografen drevs ursprungligen av biografkedjan Röda Kvarn och från 1922 av Svensk Filmindustri. 1949 inköpte Borås kommun fastigheten. En större ombyggnad företogs 1956 då orkesterdicket togs bort, cinemascopet installerades och nya stolar sattes in i salongen. Entréhallen byggdes också om. Svensk Filmindustri drev därefter biografen fram till november 1982. När filmverksamheten lades ner utrymdes lokalerna vilket innebar att alla lösa inventarier togs bort, bortsett från de tre kristallkronorna i taket.

Under åren 1983-1985 iordningställdes lokalen för teaterverksamhet. Nästan halva salongen avskildes med en nybyggd vägg tvärs över salongen samt en stor scen. Salongen gav därefter utrymme för 150 sittplatser och Röda Kvarns funktion som teater och revyscen var under en följd av år prioriterad. Kommunens bostadsbolag köpte fastigheten 1988 och kulturnämnden hyr lokalerna. 1991 flyttades filmvisningarna med Borås Bio från kulturhuset in på Röda Kvarn. 1993 inleddes visningar för skolelever, det vill säga skolbio.

Röda Kvarn var interiört mycket nedsliten. Värme och fläktsystem fungerade otillfredsställande. Biografstolarna var mycket slitna. 1997 inköptes 147 nya biograffåtöljer i gammal stil.

Röda Kvarn byggnadsminnesförklarades 1998. Det innebar att fastigheten/biografen inte får rivas, byggas om eller förändras utan länsstyrelsens medgivande. I beslutet⁵ framgick följande: ”Biografen Röda Kvarn är en av Sveriges tidigare biografier som med endast små förändringar kunnat bevaras till idag. Länsstyrelsen Västra Götaland anser att byggnadens kulturhistoriska värden är synnerligen stora och att en byggnadsminnesförklaring är väl motiverad.”

1999 tillsatte Kulturnämnden och dåvarande kulturchefen Tommy Olsson en politiskt tillsatt utredningsgrupp som tillsammans med kultursekreteraren som ansvarig tjänsteman, skulle lägga ett förslag om kulturnämndens filmverksamhet. Diskussioner fördes i utredningsgruppen angående den framtida huvudinriktningen på Röda Kvarn, film och/eller amatörteater. Det har inte varit konfliktfritt att bedriva båda verksamheterna tillsammans. Blandningen av film och teater ledde till att båda verksamheterna drabbades av svårigheter. När det gällde restaurering, förhindrade teaterns behov alla möjligheter till att återskapa den ursprungliga biografmiljön. Det som motiverade länsstyrelsen att lämna ett ekonomiskt stöd för att restaurera och återställa byggnaden var en fokusering på den gamla biografen. Teaterverksamheten krävde dessutom en teknik- och personalresurs som inte fanns. Utredningsgruppen ansåg att satsningen på en filmverksamhet i egen regi, öppen både för allmänheten och riktad mot skolan med skolbioverksamheten, var värdefull. Biografen och själva byggnaden där verksamheten bedrivs är unik. Utredningsgruppen föreslog att biografverksamheten skulle prioriteras och att lokalerna skulle återställas i ursprungligt skick så långt det var möjligt.⁶

⁵ Beslut 1998-04-06, 3 kap, 1 § lag om kulturminnen

⁶ Kulturnämndens filmverksamhet – en filmutredning, 2000

Restaurering av Röda Kvarn

Kulturnämnden och kommunen i övrigt insåg att en omfattande restaurering av Röda Kvarn krävdes om målsättningen att värna om den kulturhistoriskt värdefulla biografmiljön skulle uppfyllas. Företaget K-konservator besiktigade lokalerna under mars 1999. I maj 2000 avlämnades en rapport i form av ett projekteringsunderlag med förslag till åtgärder. Länsstyrelsen i Västra Götaland var den myndighet på regional nivå, där bidrag kunde sökas för restaurering av byggnadsminnesförklarad byggnad. Byggnadsantikvarien Fredrik Hjelm gav råd på det lokala planet och yttrade sig för länsstyrelsens räkning.

Bertil Jonsson, projektchef på Stadsbyggnadskontoret var projektledare för restaureringsarbetet av Röda Kvarn. Han beskriver arbetets förutsättningar utifrån ett byggnadstekniskt perspektiv:

”Röda Kvarn var med sitt läge intill Viskan utsatt för sättningar. Grundförstärkning och exteriör restaurering gjordes 1985. Interiören var mycket nedsliten och salongen, som vid uppförandet rymde 500 sittplatser, hade kraftigt reducerats genom en scen som upptog nästan halva ytan. I detta skick byggnadsminnesförklarades Röda Kvarn 1998. I Kulturkontorets Filmutredning underströks vikten av att restaurera biografen. En förprojektering gjordes 2001 och medel för restaurering anslogs 2004. Målet var att bevara kulturvärdena genom att varsamt renovera Röda Kvarn för att återställa byggnadens interiör till ursprungligt skick som biograf. Att återskapa salongens ursprungliga volym innebar rivning av befintlig scen och återskapande av tittskåp. Den frigjorda golvytan gav utrymme för ca 100 nya sittplatser. Den dekorativa målningen av väggar och tak rengjordes samt återskapades där den var skadad av sättningsprickor. Nya pardörrar enligt ursprungsritningar sattes in mellan foajé och salong. I princip all el byttes ut. Automatiskt brandlarm installerades. Ventilation och värme kompletterades. I foajén revs vindfånget och biljettkiosken återskapades. Foajéns paneler ådringsmålades. Restaureringen genomfördes i två etapper under 2004 och 2005 med bidrag från länsstyrelsen. Den 18 februari 2005 återinvigdes Röda Kvarn. Byggnaden har då nästan återgått till hur den såg ut 1914”.

Restaureringen har inneburit ett verkligt lyft och alla inblandade är mycket stolta och glada över utvecklingen. Publiken och inte minst skolbiopubliken kan glädja sig åt en mycket vacker, fin och tilltalande biograf i en atmosfärrik och biografhistorisk miljö med totalt 253 biograffåtöljer i gammal stil. När det gäller tekniken gav det nyskapade tittskåpet plats för en större filmduk. Projektorer byggdes om och ny ljudanläggning för digitalt ljud installerades 2006. Det finns även ett stort intresse för att bevaka e-bio utvecklingen, inte minst för att utveckla biografen som mötesplats.

3. OM SKOLBIO - FAKTA

Det nationella ansvaret

Svenska Filminstitutet har ett nationellt ansvar för att utveckla skolbion i Sveriges kommuner. Det sker bland annat genom utgivning av filmpedagogiskt studiematerial. Tidskriften Zoom innehåller artiklar om mediepedagogik och filmhandledningar till aktuella filmer som kan vara lämpliga för skolbiovisningar. Svenska Filminstitutet arrangerar också skolbiodagar, föreläsningar och seminarier i anslutning till filmfestivaler runtom i landet. Målet med Svenska Filminstitutets arbete avseende film i skolan är att ge barn och ungdomar möjlighet till kvalitativa filmupplevelser på biograf samt till att fördjupa sina kunskaper om rörliga bilder. Fokus har numera förflyttats från

att bidra till initierad verksamhet med skolbio och film i skolan, till att fungera som resurs och stöd för utveckling av det arbete som kommuner och skolor själva bedriver. Svenska Filminstitutets hemsida www.sfi.se/skolbio ger aktuell och kontinuerlig information kring skolbio.

Svenska Filminstitutets kriterier för skolbioverksamhet:

- Den ska vara kommunövergripande
- Det skall finnas en pedagogisk ambition
- Kompetensutveckling för lärare
- Förhandsvisningar för lärare
- Det rekommenderas att en policy upprättas och beslutas politiskt

Skolbio i Borås uppfyller ovanstående kriterier med tillägg, att vi ska återinföra förhandsvisningar och arbeta för att de utnyttjas.

Agenda M

Till stöd för kommuner som önskat utveckla arbetet med film och andra medier i skolan har ett stimulansmaterial tagits fram av Svenska Filminstitutet tillsammans med Myndigheten för skolutveckling, kallat *Agenda M – Diskussionsunderlag för ett mediepedagogiskt utvecklingsarbete*. Syftet är att ge lärare, skolledare, kulturtjänstemän och politiker inspiration och idéer för att stärka och utveckla arbetet med medier i skolan. Frågan om skolbio och elevers eget filmskapande sätts i relation till de satsningar som gjorts på IT i skolan och till övrigt mediearbete. Visionen är att samtliga kommuner formulerar en mediepedagogisk plan för skolan. Informationsarbete pågår i Borås kring att sprida information till skolan och andra berörda angående *Agenda M*. Utkastet till ”*Agenda M*” har legat till grund för diskussioner i ett flertal kommuner, förhoppningsvis kommer det att bli så även inom Borås stad.

I SOU-rapporten från Aktionsgruppen för barnkultur, 2005 *Det ser lite olika ut...* beskrivs att i de kommuner där man utvecklat verksamheten med film och medier i skolan i enlighet med *Agenda M* har verksamheten i en del kommuner lett fram till att det filmpedagogiska arbetet stärkt sin ställning. Detta har skett genom politiska beslut, satsningar på kompetensutveckling samt ökad samverkan mellan politiker, skolledare och pedagoger.

”De rapporter och utvärderingar som tagits fram i kommunerna beskriver hur arbetet med film och andra medier har banat väg för elevaktiva arbetssätt, lärarens roll som handledare har utvecklats, elever med särskilda talanger och intressen har kunnat träda fram, elevernas inflytande över skolarbetets planering och genomförande har ökat.”⁷

Det regionala ansvaret

I Västra Götaland ligger det regionala ansvaret på Film i Väst. Film i Väst och deras konsulenter arrangerar bland annat idédagar och förhandsvisningar, riktade till lärare och skolbioarrangörer, av tänkbara skolbiofilmer. En del av dessa tillfällen äger rum under Göteborgs filmfestival medan andra arrangeras på olika ställen runtom i regionen. Film i Väst arbetar även med filmfestivalen FRAME, en festival där ungas egna filmer visas upp. Denna festival arrangerades för övrigt i ett samarbete med Kulturkontoret i Borås på Röda Kvarn 2004. Film i Väst utgör en stödjande resurs för kommuner med redan befintlig skolbioverksamhet. De stimulerar också nätverk för skolbiointresserade i regionen bland annat med nätverksträffar för skolbiosamordnare och publicerar ett elektroniskt Nyhetsbrev.

⁷ SOU-rapporten från Aktionsgruppen för barnkultur, 2005 *Det ser lite olika ut...*

Jens Lanestrand, Film i Väst beskriver vikten av arbete med film i skolan på följande sätt:

”Film ska finnas i skolan som en källa till kunskap, ett verktyg för elevernas eget skapande och ett sätt att väcka elevernas nyfikenhet. Filmen ger inte bara impulser till fortsatt kunskapssökande utan ger en mycket direkt upplevelse som berör och väcker engagemang. Film kan levandegöra det förflutna, spegla vår samtid och hjälpa barn och ungdomar att skapa en identifikation med andra människor, kulturer och livssituationer. Med skolans vidgade textbegrepp betonas kulturens roll och den estetiska dimensionen i undervisningen. Med skolbio berikas undervisningen med verksamhet som ligger i gränslandet mellan kultur, medieundervisning och pedagogiskt förnyelsearbete.”⁸

Filmbranschen samarbetar kring skolbio

Begreppet skolbio togs upp av Folkets Hus-rörelsen 1986 i samband med en satsning för att stimulera skolan att på dagtid besöka deras biografier. Elever och lärare erbjöds se film som sedan kunde diskuteras och analyseras inom ramen för undervisningen. Tidigt etablerades ett samarbete mellan Folkets Hus Riksorganisation och Svenska Filminstitutet. Arbetet med skolbio har med åren blivit en angelägenhet för film- och biografbranschen i Sverige som stödjer verksamheten genom rabatterade filmhyror och biografhyror. Sedan 1995 bedriver Svenska Filminstitutet och Folkets Hus Riksorganisation en gemensam kampanj för skolbio tillsammans med film- och biografbranschen i Sverige. Organiserad skolbioverksamhet bedrevs läsåret 2004-2005 i 213 av Sveriges 290 kommuner.

4. BORÅS STADS VISIONER OCH MÅLFORMULERINGAR KRING FILM OCH SKOLBIO

Grunden för satsningen på skolbioprojektet fanns i Kulturnämndens målsättning⁹ om film- och biografverksamhetens mål från 1976:

- Att komplettera de kommersiella biograferna genom att bereda visningstillfällen av kvalitetsfilm, företrädesvis nyproducerade, som annars inte visas i Borås av olika anledningar.
- Att öka förståelsen för filmen som konstform och kommunikationsform samt att öka intresset för kvalificerad film hos nya publikgrupper. Speciellt angelägna grupper är skolelever och invandrare.

Skolbioprojektet i Borås tog de kriterier som Svenska Filminstitutet antagit angående skolbioverksamhet som sina egna mål vid starten 1993. Några centrala punkter i dessa var:

- Att permanenta skolbioverksamheten finansierad av skolorna och Kulturnämnden gemensamt.

Delmålen för skolbio var och är:

- Att utveckla barn och ungdomars intresse för film genom att erbjuda filmupplevelser som de kanske inte skulle finna på egen hand.
- Att fördjupa lärarnas och elevernas kunskap om film och hur man berättar med bilder.

⁸ Telefonsamtal med Jens Lanestrand, Film i Väst, vt 2006

⁹ Kulturnämndens målsättning 1976-03-23 § 46

- Att genom filmens gränslöshet öka den internationella förståelsen genom möten med olika kulturer på filmduken.¹⁰

Bland direktiven¹¹ som Kulturnämnden beslutade 1999 angående renoveringen av Röda Kvarn ingick också att lämna förslag till en reviderad målsättning för Kulturnämndens filmverksamhet. I den filmutredning¹² som lämnades till Kulturnämnden år 2000 fanns ett sådant förslag. Nämnden ställde sig bakom förslaget vilket innebar att skolbio blev politiskt förankrat.

Målsättning för Kulturnämndens filmverksamhet enligt utredningens förslag:

Mål för skolbioverksamhet

- Att erbjuda filmupplevelser på biograf som en del av skolundervisningen.
- Att skapa intresse för filmen som konststart och biografen som upplevelserum.
- Att arrangera filmpedagogiska föredrag i samverkan med grund- och gymnasieskolan.

Mål för film- och biografverksamheten i övrigt:

- Kulturnämnden ser det som sin uppgift att visa kvalitetsfilm från hela världen för barn, ungdom och vuxna på Röda Kvarn och ge kommuninvånarna möjlighet att se olika typer av film som annars inte erbjuds.
- Den kommunala filmverksamheten ska utgöra ett komplement och alternativ till den kommersiella biografens repertoar.
- Syftet med verksamheten är att öka förståelse för filmen som konstform och kommunikationsmedel samt genom repertoarvalet stimulera intresset för kvalitetsfilm.
- Verksamheten ska ta sikte på visning av såväl aktuella filmer som filmer av äldre datum, vilka ur filmhistoriska eller andra synpunkter framstår som intressanta och värdefulla.
- Till den kommunala filmverksamhetens syften hör att erbjuda upplevelser som håller en hög standard, men som ibland produceras och distribueras på andra villkor än de kommersiella alternativen.
- Biljettpriserna bör hållas på en nivå som möjliggör för flertalet av kommunens invånare att ta del av verksamheten.
- Bevarande, vård och visning av lokala kulturhistoriska filmer är en viktig uppgift för Kulturnämnden.
- Kulturnämnden ser det som en självklarhet att värna om den kulturhistoriskt värdefulla biografmiljön på Röda Kvarn.

En förkortad version av målsättningarna utkom under namnet *Kulturen i Borås - Mål och ansvarsfördelning för kulturverksamheten*¹³ den 19 oktober år 2000.

Några formuleringar angående filmverksamheten i den skriften:

- Visa kvalitetsfilm för barn och vuxna på Röda Kvarn.

¹⁰ Bilaga till ansökan om stöd till lokalt, filmkulturell verksamhet för barn och ungdom, 1993-03-31

¹¹ Kulturnämndens sammanträde 1999-01-28

¹² Kulturnämndens filmverksamhet – en utredning, 2000

¹³ *Kulturen i Borås - Mål och ansvarsfördelning för kulturverksamheten*, Kulturkontoret 2000-10-19

- Visa skolbio och arrangera filmpedagogiska föredrag i samverkan med grund- och gymnasieskolan.
- Stimulera intresset för kvalitetsfilm överhuvudtaget.

Kulturnämnden, kommunalnämnderna och utbildningsnämnden ska vidare samverka avseende bland annat skolbioverksamheten.

Mål och ansvarsfördelningen i Borås har sedan 2004 kompletterats av *Kulturprogram för barn och ungdom i Borås*¹⁴.

I avsnittet om film och video står följande:

- Alla barn och ungdomar ska erbjudas film med variation och kvalitet.
- Filmen öppnar världar. Den ger erfarenheter och upplevelser av spänning, humor, sorg och glädje.
- Filmen kan ge motbilder till rasism och förtryck.
- Barn och ungdomar ska få lära sig om film som ett sätt att berätta.

För att nå dessa mål ska:

- Barn och ungdomar få möjlighet att se kvalitetsfilm.
- Biblioteken låna ut kvalitetsfilm för barn.
- Skolbio vara en del av undervisningen.
- Barn och elever få möjlighet att själva göra film.

Kulturplaner i kommunalerna för barn och ungdom

Kulturnämnden och kommunalnämnderna har tillsammans ansvar för att nå målen med barn- och ungdomskultur. Kulturnämnden är ansvarar för kulturinstitutionerna. Kommunalnämnderna ansvarar för biblioteken i sin kommunal och för sin barn- och ungdomsverksamhet. Kommunalernas nämnder ansvarar också för att kulturen finns med i förskolan, skolan och fritidsverksamheterna.

I flera av kommunalerna finns nu egna kulturplaner för barn och ungdom.

Formuleringarna bygger på ovan nämnda mål i *Kulturprogram för barn och ungdom*.

Kommunalernas kulturplaner ingår i sin tur i skolornas arbetsplaner.

I alla dessa kulturplaner för barn och ungdom finns avsnitt om skolbio och film.

Formuleringarna varierar om skolbioverksamheten. Endast några av kommunalerna har hittills skrivit in sådana mål i sina planer. Några exempel:

- Fristads kommunal återger Borås stads formuleringar om film och video samt målen angående barn och ungdomars möjlighet att se kvalitetsfilm. Det egna skapandet lyfts också fram.¹⁵
- I Sjöbo kommunals kulturplan¹⁶ sägs att ”samverkan med kulturinstitutioner sker genom skolbio, musei-, teater- och författarbesök. Skolbio ska vara en del av undervisningen. Barn och elever ska få möjlighet att själva göra film.

Biblioteket: lånar ut kvalitetsfilm

Förskolan: filmvisning på Röda Kvarn

¹⁴ Kulturprogram barn & ungdom i Borås, Kulturkontoret, 2004.

¹⁵ Kulturplan för barn och ungdom i Fristads kommunal, maj 2005

¹⁶ Barn -ungdomskulturplan för Sjöbo kommunal, 2005-12-14

Skolan: tar del av skolbioverksamheten då det finns lämpligt utbud. Använder film som en del av undervisningen. Tar till vara tillfällena för barnen att göra egen film.”

- I Sandhults kommundel¹⁷ heter det att ”*Förskolan: besöker skolbio 1 gång/år och visar själva kända barnfilmer av till exempel Astrid Lindgren, läser diabildssagor. Sandhultskolan och Sjöhagenskolan: Skolbio Röda Kvarn Sandaredskolan F-6: Skolbio Röda Kvarn för år 6 Sjömarkensskolan: År F-6 video från AV-centralen, Astrid Lindgrens filmer som finns på skolan. År 2 skolbio. År 6 skolbio. Sandaredskolan år 7-9: Skolbio ett besök/klass och år Biblioteket: lånar ut kvalitetsfilm för barn. Fritidsgården: har filmklubb för barn 6-9 år, erbjuder filmvisning med diskussion om värderingar med tjejgrupp och killgrupp och filmkvällar för unga 13-18 år.”*

Skolans perspektiv på film och medier

I den nationella *Läroplan för grundskolan* från 2000-07-01 lyfts film och medier fram. Skolans ansvar för kreativa uttrycksformer framhävs här på ett tydligare sätt än tidigare. Läroplanens mål kring arbetet med film och medier förtydligas. I grundskolans kursplan i svenska jämföras textfilm med skönlitteratur och teater. Elevernas möjligheter att fördjupa sina kunskaper angående film och medier skall särskilt uppmärksammas i bildämnet, svenska och samhällsorienterande ämnen. Film som gestaltungsform och som kunskapskälla ska dock inte begränsas till vissa skolämnen. I svenskämnets kursplanen påpekas att arbetet med film i skolan i hög grad stimulerar till samverkan mellan ämnen och ämnesgrupper.

I Borås skolplan, antagen 2000¹⁸, har film, medier eller skolbioverksamhet inte fått någon plats. Men som påvisats ovan, uttrycker Kulturnämndens mål och ansvarsfördelning, kommundelarnas kulturplaner och skolornas kursplaner ambitioner kring film och skolbio. I den lokalt antagna skolplanen sägs följande om kulturens betydelse:

- Verksamhet och upplevelser inom alla kulturområden ska vara en naturlig del av elevernas vardag och en viktig del av lärandet.
- Kulturinstitutionerna bör vara en nära och naturlig samarbetspart.
- Kulturupplevelser och möten med vardagsnära teknik ska vara naturligt i skolan.

I Borås stad saknas beslut om en övergripande syn på medier och dess betydelse i samhället. Andra kommuner har tagit ett samlat grepp på frågan genom att samla skolan, fritiden och kulturen. I Svenska Filminstitutets kartläggning av *Skolbio i Sverige* framhävs till exempel Piteå kommun;

”som har gjort ett pionjärarbete vad gäller arbetet med film och medier i skolan. Vid sidan av de generella skrivningarna om IT, kultur och medier, som finns i Barn- och utbildningsplanen, har skolstyrelsen i Piteå antagit en mediepedagogisk plan för grundskolan. I ett antal nyckelformuleringar rymmer planen de mest centrala aspekterna på vad det mediepedagogiska arbetet kan handla om:

Praktiskt arbete med medier i skolans alla ämnen för att få ett ökat engagemang, intresse och förståelse för nutid och omvärld; lära sig använda videokamera, bandspelare, kamera, dator samt arbeta med teater, tidningar och skolbio; lära sig

¹⁷ Kulturplan för barn och ungdom i Sandhults kommundel

¹⁸ Skolplan för Borås Stad, 2000

kritiskt granska massmediernas manipulativa krafter; utveckla medieundervisningen så att den blir ett naturligt inslag i undervisningen; skapa kontakter mellan barnomsorg, grundskola, gymnasieskola, högskola, mediaföretag.”¹⁹

Ett par exempel på kommuner som kommit långt när det gäller en utvecklad syn på medier är Helsingborg, där kulturnämnden och bildningsnämnden gemensamt utvecklat mediesynen och utvecklat former för ett förvaltningsövergripande filmpedagogiskt arbete,²⁰ och Kungsbacka kommun, som har en *Filmpedagogisk handlingsplan 2002-2004*.²¹ Den utarbetades under 2002 inom ramen för ett samverkansprojekt mellan Kulturförvaltningen och Förskole- och grundskoleförvaltningen. Verksamheten med skolbio och elevers eget filmskapande har vävts samman med kommunens satsning på IT i skolan.

Både av egna erfarenheter och efter att ha tagit del av andra kommuners erfarenheter och rapporter kring skolbio, film och medier är en av de centrala slutsatserna hur viktigt det är att skola och kultur pratar ihop sig och stöttar varandra. Att samtal och mötestillfällen ges tid att få äga rum för en tätare kontakt och samverkan mellan utbildning och kulturförvaltning. Annars kan skolbion bli ”bara” ett utbud som konkurrerar med mycket annat istället för att utgöra en meningsfull del av undervisningen.

5. SKOLBIOVERKSAMHET I BORÅS

En sammanfattning från 1993 till idag 2006

Kulturnämnden/Kulturkontoret sökte och fick projektstöd från Svenska Filminstitutet för att kunna bygga upp verksamheten med skolbio läsåren 1993/94, 1994/95, 1995/96 med sammanlagt 205 000 kronor. En lokal motprestation på lika mycket krävdes. Den budget som på det viset fanns till förfogande finansierade filmhyror, kompetensutveckling inom filmpedagogik av lärare inom skolbiogrupperna och deltagande i filmfestivaler och temakvällar/förhandsvisningar för alla lärare.

Projektet utvärderades internt inom Kulturkontoret efter tre år. Intresset hos skolorna var stort för en fortsättning. För att skolbioverksamheten skulle kunna fortsätta krävdes medfinansiering av skolorna. 1996 beslutades i en överenskommelse med verksamhetsansvariga rektorer i kommundelarna om att dessa årligen skulle bidra med 5000 kronor per kommunedel. Det gav grundskoleelever i kommundelarna möjlighet till ett skolbiobesök per termin. I överenskommelsen låg också att Kulturkontoret skulle tillgodoräkna sig 10 kronor per elevbesök. Av ekonomiska och taktiska skäl kom grundavgiften senare att sänkas till 3000 kronor per kommunedel för att behålla så många skolor som möjligt aktiva. I erbjudandet till skolorna ingår att varje stadium kan välja mellan vilken av två filmtitlar de vill se.

Från och med tredje året, våren 1996, utvidgades målgruppen med gymnasieskolorna. Till skillnad från grundskolorna, där varje kommunedel fattar egna beslut, har gymnasieskolorna Utbildningskontoret som en gemensam beslutsinstans. Gymnasieskolorna valde att inte betala någon fast avgift utan har fått erlægga en högre utdebitering per elevbesök, 20 kronor.

¹⁹ Skolbio i Sverige, 2000

²⁰ Film i skolan – förslag till utvecklingsstrategier i Helsingborg december 2005.

²¹ Scener från ett mediepedagogiskt utvecklingsarbete - Kungsbacka 2001-2003

Vissa skolor har lyft fram ekonomiska skäl för att minska elevbesöken. När en av kommundelarna ville spara in på kostnaderna för skolbio bestämdes av kommunstyrelsen att denna grundpott (30 000 kronor för alla tio kommundelarna) skulle ligga på ett centralt konto som inte skulle drabbas av besparingsåtgärder från något håll. Denna fasta budgetering har bidragit till att skolbion kunnat fortsätta att erbjuda sina tjänster för samtliga kommundelar utan ökade intäktskrav. Kulturkontoret har också kunnat komplettera den direkta utdebiteringen från skolorna genom att söka medel från Västra Götalandregionen för att täcka de ökande kostnaderna.

Kulturkontoret arrangerar också varje termin någon form av filmpedagogisk föreläsning för lärare på Röda Kvarn för att stimulera lärare och elever till fördjupade filmupplevelser och mediekritiskt tänkande. De olika insatserna genom åren för kompetensutveckling har förhoppningsvis bidragit till att arbetet med film fått ett starkare fäste i skolorna. Utbudet presenteras i ett tryckt program under vår och höst. Periodvis har förhandsvisningar för lärare anordnats. En viktig verksamhet som har varit svårt att fylla med publik. Från 2002 erbjuder Kulturkontoret även en uppsökande animationsverksamhet till skolorna. En möjlighet till eget skapande som blivit en mycket uppskattad del av skolbioverksamheten. Att se och uppleva film och att förstå den rörliga bildens språk fördjupas när man själv får möjlighet att uttrycka sig. Några skolor har skaffat kameror och redigeringsutrustning för att eleverna ska få möjlighet att göra film. Att arbeta med animering eller annan filmproduktion kräver samarbete mellan elever och uppmuntrar till problemlösning i grupp och ger en mängd goda sidoeffekter.

Samverkan och informationsförmedling

I Borås finns en lokal samarbetsmodell för mötet mellan kulturförvaltningen och skolan. Samarbetet sker genom SAKS-gruppen (Samarbete Kultur Skola), som innebär kulturombud på varje skola för förmedling av information om kulturförvaltningens kulturutbud. Kulturombuden har varit en väsentlig gruppering när det gäller att väcka intresse för skolbioverksamheten.

Effekter av skolbio

Skolbion fick stort gensvar redan från början. Antalet elevvisningar har utökats från två till tio veckor och antalet elever har ökat från ca 2000 till omkring 12000 per år. I den senare siffran ingår också fler stadier från förskola till gymnasium. Vissa år har statistiken varit ännu högre kring ca 14000. Enskilda filmer har här spelat stor roll som t ex *Glasblåsarns barn* som drog 2094 besök hösten -98 och *Prinsen av Egypten* med 2109 besök hösten -99. Med både utställningen *Tutanchamons garderob* på Textilmuseet samma år och filmen, kunde inte skolelevernas intresse för mumier, pyramider och Egypten bli större. Det är roligt och det ger en positiv mereffekt när kulturinstitutionerna samverkar. Nu senast är det filmerna *Zozo* (1543) och *Sandor slash Ida* (1538) som dragits flest besökare. Utökandet av föreställningar har möjliggjorts genom att biografen kunnat utnyttjas mycket mer och inte som tidigare varit uthyrd för annan verksamhet. Kulturnämnden beslutade 2000 att verksamhet på Röda Kvarn skall vara filmorienterad (och inte som tidigare både bio och teater). Genom restaureringen 2005 rymmer salongen också fler sittplatser (från 147 till 253) vilket möjliggjort en större kapacitet att ta emot fler elever. Det är också betydligt roligare för publiken att besöka en så fint iordninggjord biograf. Skolorna har valt biobesöket som en av flera kulturaktiviteter som kompletterar ordinarie undervisning. Skolbio är idag en välkänd och uppskattad aktivitet i Borås som passar alla åldersgrupper.

6. SKOLBIO I PRAKTIKEN

Filmverksamheten har vuxit och utvecklats. Kulturkontoret har kunnat tillföra och komplettera skolbioverksamheten med uppsökande verksamhet av eget skapande av animerad film till förskolor, skolor och fritidsverksamhet sedan 2002. En filmpedagog anställdes först på 17 timmar och från 2005 på halvtid. Biografmaskinisten har fått en heltidstjänst. Ytterligare en resurs har på deltid kunnat knytas till filmverksamheten, en kulturutvecklare för barn och unga, förutom kultursekreteraren.

Filmutbud för både lust och lärande

Fokus har lagts på ett intresseväckande skolbioprogram med filmer som berör, har teman som går att integrera i undervisningen och kan utgöra ett underlag för filmpedagogiska samtal. Filmutbudet är en blandning av ett brett och ett lite smalare utbud som innehåller något för elever på alla nivåer. Vi eftersträvar kvalitet, mångfald och variation både till form och innehåll.

I stort sett har filmutbudet under den tid som skolbioverksamheten pågått varit lyckat och uppskattat. Storfiler som *Ondskan* och *Hitta Nemo* har varvats med mer udda titlar som den nya zeeländska *Whale Rider* och danska *Kalla mig bara Aksel*. Mest diskussioner har uppstått kring filmer för de lägre årskurserna, kring det lämpliga eller olämpliga i att visa animerade filmer, kortfilmspaket eller filmer som redan setts av många barn. En vändning i diskussionen om den animerade filmen kom med *Kirikou och den elaka häxan*, en saga från den afrikanska kontinenten. Sedan den visades är det inte någon som ifrågasätter tecknad film. Filmen är nu en önskerepris och förhoppningsvis gör filmbolaget fler kopior!

Undersökningar visar att barn och ungdom tar stort intryck av film och vi vet att de är den stora konsumentgruppen. De flesta tar också del av ett mycket likformigt, amerikanskt, utbud. En ambition med skolbion är att elever också ska se att de rörliga bilderna är ett uttryck som de själva kan använda sig av, att filmen är ett berättarspråk och ett konstnärligt uttryck.

Genom att se olika sorters film från olika delar av världen, spelfilm, dokumentärer, animationer och lära om de rörliga bilderna och det innehåll de förmedlar öppnas vägar inte bara till lust och lärande utan till ett mera självständigt, kritiskt förhållningssätt.

För- och efterarbete

Innan eleverna gör sina skolbiobesök har lärare fått underlag för att kunna förbereda sig och sina klasser. Filmhandledningarna kommer från Svenska Filminstitutet där olika filmpedagoger tagit fram förslag på frågeställningar och teman osv. Tidigare kunde man också få videokassetter med utdrag ur filmerna. Kulturkontorets skolbioprogram har också utgjort ett hjälpmedel för lärarna. Idealt är att diskutera och på annat sätt bearbeta filmen i direkt anslutning till filmvisningen. Även för detta efterarbete utgör Svenska Filminstitutets material en mycket god grund för det pedagogiska arbetet.

Förhandsvisningar

För att ge så bra förutsättningar som möjligt för skolbiobesök har skolbiogrupperna försökt hitta former för att få lärare att ta del av förhandsvisningar. Under de första åren arrangerades förhandsvisningar för lärare av alla skolbiofilmer innan elevvisningarna ägde rum. För få lärare deltog i dessa och verksamheten upphörde. Vid en annan period förhandsvisades vissa filmer. Kulturkontoret har även provat att ge gratisbiljetter till lärare när en film på skolbiorepertoaren också visats på ordinarie Borås Biorepertoar innan elevföreställningen. Nu är det aktuellt att återinföra

förhandsvisningar för lärare och elevrepresentanter. I samband med sammanställningen av denna rapport tillfrågades lärare om förhandsvisningar och tillräckligt många svarade positivt. Inom ramen för de filmpedagogiska aftnarna har en film ur terminsprogrammet förhandsvisats i kombination med en föreläsning. Ett klart positivt samband kan påvisas mellan de filmer lärare sett och antalet besökande elever.

Skolbiogrupper, skolbioprogram och information

Skolbioprogrammet bestäms i dialog med Skolbiogruppern, en referensgrupp bestående av 8-10 lärare från de olika stadierna. De har utgjort ett väsentligt stöd i arbetet med skolbioprogrammet. Tre av lärarna har funnits med sedan starten. Ett viktigt hjälpmedel i valet av filmer är tidskriften Zoom och filmhandledningarna där. Kultursekreteraren har haft kontakt med filmbolagen och bokat filmerna. Till följd av detta har det terminsvisa skolbioprogrammet sammanställts och skickats ut till skolorna. Lärarna och deras elever väljer vilken av filmerna de vill se. Kulturkontoret har därefter tagit emot anmälningar, bokat in lärare och klasser, skickat ut bekräftelser, filmhandledningar och sammanställt besöksstatistik. Den praktiska filmhanteringen och filmvisningarna med mera sköter maskinisten. I skolbioprogrammet och i andra sammanhang välkomnas lärare att komma med synpunkter och förslag och påverka urvalet och föreslå teman som de kommer att arbeta med. Skolbioprogrammet trycks upp i 2 000 exemplar och skickas ut till alla skolor/kulturombud, rektorer, skolbibliotek och kulturansvariga i kommundelarna. Alla intresserade kan genom hemsidan (www.boras.se/kultur) också få aktuellt program och annan information.

Kulturombudsträffar

Inför varje ny termin arrangeras tre kulturombudsträffar av Kulturkontoret för kulturombuden på alla skolor för förskola, förskoleklass F - år 6 och år 7 - 9 samt gymnasiet. Vid dessa träffar får lärare/kulturombud information och smakprov ur kommande program vid Borås kulturinstitutioners samlade kulturutbud, som de för vidare till lärare och elever på respektive skola.

Bokning

Anmälningar till skolbioföreställningar har ringts in till Kulturkontoret. En positiv effekt har varit den direkta kontakten med lärarna men systemet har varit ineffektivt och resurskrävande. Frågan om ett digitalt biljettbokningssystem har diskuterats, men ännu inte genomförts. Från hösten 2005 tas anmälningar i första hand emot via fax eller e-post. En möjlig förbättring skulle kunna vara att skapa en anmälningsrutin via hemsidan. När lärare har bokat en filmföreställning erhålls en kopia av filmhandledningarna i Zoom som en bekräftelse, även detta är en rutin som skulle kunna läggas över på webben.

Transport

Ett återkommande problem i samband med skolbio har varit elevernas resor till och från biografen. Problemen har varit både av praktisk och ekonomisk art. För att komma till rätta med dessa problem beslutade kommunstyrelsen att klasser får resa gratis med ordinarie kollektivtrafik mellan kl 09.00 – 14.30. Problemen har minskat sedan skolbioföreställningarna avpassats till denna tid d v s kl 9.30 och 12.00.²²

²² Kommunstyrelsen, beslutsförslag. Skolornas bussresor till idrotts-, kultur och andra arrangemang. Diarienummer: 2002/KS0736-623

7. FILMPEDAGOGISK VERKSAMHET

Filmpedagogisk kompetens och kunskap om film betraktades som en viktig del av skolbioverksamheten ända från starten. Kontinuerligt har olika filmpedagogiska arrangemang erbjudits för att engagera lärarna. Målgruppen har förutom lärare, utgjorts av rektorer, barn- och skolbibliotekarier, kulturansvariga i kommundelarna och elevrepresentanter. Antalet deltagare har varierat mellan 40 och 170. Många lärare är intresserade men har på grund av bl a tidsbrist svårt att delta. Reaktionerna på programmet brukar vara mycket positiva.

Information om dessa sammankomster har förmedlats genom skolbioprogrammet och de har varit kostnadsfria. Formerna har varierat genom åren. Filmpedagogiska aftnar har sedan 1997 varit en samlade rubrik för dessa aktiviteter. I huvudsak består innehållet av föredrag av inbjudna filmpedagoger och filmvisningar, men även workshops och studiedagar har förekommit. Arrangemangen har för det mesta genomförts i egen regi av kulturkontoret men också i samarbete med Utbildningscentrum i Borås, Högskolan i Borås och Film i Väst.

Först ut i programmet var kulturpedagog Birgitta Olsson från Kungsbacka, där hon etablerat skolbioverksamhet, som hösten 1993 talade på temat - Hur blir biobesöket och filmupplevelsen en del av den pedagogiska processen? En frågeställning som gäller än idag.

En genomgång av vad Skolbion har erbjudit lärare i form av inspiration och filmpedagogisk kompetensutveckling genom åren kan sammanfattas i följande:

Temaföredrag & filmstudiekväll

Filmföredrag och seminarier på olika teman var populära under de första åren, t ex: Film-ljud-musik - Actionfilm - Populärfilm, bilder och attityder - Film och påverkan - Mans- och kvinnoroller på vita duken.

Film & fikakvällar

Ett annat upplägg som prövades under några terminer har varit Film & Fikakvällar. Konceptet var att bygga på lärarnas egna upplevelser av en förhandsvisning och diskutera den i samband med fika på intilliggande café. Några exempel på filmer som lyfts fram på detta vis är: Passion Fish, Forest Gump, En dans i mörker, Mississippi Masala, Krigarens hjärta m fl. Efter en tid fanns behov av mer kompetensutveckling.

Filmpedagogisk afton

Filmpedagogiska aftnar uppstod ur ett behov av fler föreläsare. Från och med 1997 har de arrangerats en gång per termin. Vissa terminer har någon annan form av filmpedagogisk aktivitet kunnat erbjudas, varför kronologin inte riktigt stämmer i nedanstående förteckning.

Upplägget har varit visning av en film ur kommande skolbiorepertoar, fika och en inbjuden gäst. Oftast har det varit en filmpedagog som förmedlat metoder för hur man kan arbeta vidare med filmupplevelsen i klassrummet. Att arbeta med filmen som pedagogiskt verktyg i förhållande till ett internationaliseringsperspektiv, genus, makt, media, reklamfilm och reklam i film, kärlek, anti nazismen, animation, praktiskt videofilmsarbete med barn och ungdom i klassrummet mm. Fokus har ibland lagts på andra frågor såsom manus, filmanalys eller regissörsbesök.

En återkommande och uppskattad föreläsare i olika sammanhang är Ewa Westergren, Film Centrum, Stockholm. Hon har berättat om metoder och arbetssätt med olika typer av filmupplevelser och teman och hur lärare kan arbeta vidare i klassrummet:

- *Den långa resan* (ht 97), *Matilda* (vt 98), *Comédia Infantil* (vt 99), *Elina – som om jag inte fanns* (ht 03)
- I samband med att *Glasblåsarns barn* var med på skolbiorepertoaren inbjöds regissören Anders Grönros som berättade om sin och Maria Gripes film (ht 98). Den aftonen var det fullsatt, d v s 150 personer.
- Reklamfilmens fantastiska värld var ett tema med Johan Holmberg, filmpedagog, Folkets Bio, Göteborg om reklamfilm och reklam i film (ht 99, vt 00).
- Animation ur ett metodiskt pedagogiskt perspektiv var temat för Birgitta Olsson, filmpedagog och filmkonsulent, Film i Halland. Hon diskuterade utifrån några animerade filmer på skolbiorepertoaren *Babar*, *Järnjätten* och *Flykten från hönsgården* (vt 01).
- Praktiskt videofilmsarbete med barn och ungdom i klassrummet var rubriken för Agnes Larsson & Monica Sällström, filmpedagoger, Marks kommun (ht 01). Utifrån erfarenhet av arbetet med videofilmning i grundskolans årskurs 1 – 6 gav de råd om: Vad är film? Kameraövningar. Hur bygger vi upp spänning. Filmens dramaturgi. Kamerarörelser. Bildmanus. Trickfilm. Ljudfilm. Vilken utrustning behövs?
- Barns språk och identitet förr och nu med utgångspunkt från filmen *Elina – som om jag inte fanns* (ht 03). 150 personer deltog!
- *Att vara och ha – en lovsång till livet*. En fransk dokumentär om en tålmodig landsortslärare och hans elever. En kärleksfull skildring av lärandets stora konst. ”Lärarvisning” med Marie Schörling, projektledare för Attraktiv skola (vt 04). Filmen väckte en hel del frågor om lärarrollen i dagens samhälle, om pedagogik och filmens egenskaper, inte bara som brobyggare mellan kulturer utan som en självklar inspiration i arbetet. En lista på rekommenderade ”lärarfilmer” skulle kunna tas fram.
- Ett exempel på en filmpedagogisk afton, när det fungerar som bäst kan hämtas från innevarande termin. Då samlades 150 lärare, skolbibliotekarier, rektorer och skolpsykologer kring temat *Barn på flykt* och såg den starka filmen *Zozo*, vilken berör och ger insikt om människors olika förutsättningar och situationer. I samband med visningen belyste den inbjudna föredragshållaren Kristofer Wikstad, psykolog från Rädda Barnen, frågor som:
”Tar barn skada av att se film? Hur kan vi förstå skillnader mellan vanliga barn och barn som har med sig svåra och otäcka upplevelser i sin historia? Vad har realitetsorienteringen för betydelse för barnets väg mellan fantasi, minnen och verklighet? Vad vill barn tala om och vad är otäckt för barn i olika åldrar?”

Tid, pengar och resurser har möjliggjort i snitt ett filmpedagogiskt arrangemang per termin med syftet att fördjupa filmupplevelsen, men visst ger det resultat! Bokningsfrekvensen på just den filmtitel som på detta vis fått uppmärksamhet är betydligt högre än andra.

Föreläsningar i samarbete med kulturförvaltning, högskola och Film i Väst:

- Stadsbibliotekets barnavdelning erbjöd författarbesök av Annika Thor, som bl a skrivit manus till *Sanning eller konsekvens* som också ingick i skolbiorepertoaren ht 98.
- Film i skolan – underhållning eller medveten pedagogik. Föreläsning med Birgitta Olsson, som då var filmpedagog och lärare verksam i Kungsbacka. Programpunkten ingick i Kulturkontorets föreläsningsserie *Barnen och kulturen* ht 98.
- Det så kallade Fri-projektet (ht 01) med tema – nazismen – i samarbete med barnkultursekreteraren visades *American History X* för alla år 9 elever. Filmen hade tidigare (ht 99) ingått i skolbioprogrammet.
- Film i Väst har då och då under åren inbjudit till gratis förhandsvisning/smygpremiär som skolbion kunnat utnyttja för inbjudan till rektorer, lärare, elevrepresentanter och skolbibliotekarier. Ett uppskattat exempel var hösten 2000 när Reza Parsas långfilmsdebut *Före stormen* visades på Röda Kvarn. Filmen erbjöds som skolbio vt 01.
- Föreläsning om film i skolan med Karolina Westling, adjunkt Göteborgs Universitet. Tillfället på Röda Kvarn ingick i föreläsningsserien ”Sex föreläsningar om Borås Stads Kulturprogram för barn och ungdomar” under hösten 2004.
- I samband med en nationell barnkulturkonferens som Kulturnämnden/Kulturkontoret anordnade i Kulturhuset, Borås inbjöds för första gången Erling Ericsson, animatör och TV-producent vid Utbildningsradion att medverka. Detta uppskattade inslag ledde till att Erling kunde engageras vid ytterligare ett tillfälle, se nedan.
- Animation – en underhållande introduktion av film, som ett språk för skolan med Erling Ericsson, TV-producent, UR och animatör. Två workshops arrangerades våren 2002. Målgruppen var lärare och andra intresserade. Det blev ett påtagligt gensvar hos publiken.

Med inspiration från Erling Ericsson och Birgitta Olsson inleddes Kulturkontorets egen försöksverksamhet med uppsökande animation i skolan. (Se Animation i skolan)

Studiedagar för lärare

Ett sätt att nå ut till många lärare är i samverkan med t ex Utbildningscentrum, som bjudit in lärare till det så kallade smörgåsbordet inom en mängd olika ämnesområden. Kulturkontoret har ibland bidragit med ett filmprogram. Denna dag har då ersatt filmpedagogisk filmafton. Några exempel:

- Bild och film som inspiration i internationaliseringsarbetet med Helena Danielsson, filmpedagog. Två filmer, *Den magiska bollen* och *Gränsen*, visades (vt 96).
- Filmen som pedagogiskt verktyg -genus, makt och media – en dag om jämställdhetsarbete i skolan. Dagen inleddes med visning för lärarna på Röda Kvarn av *Hip Hip Hora*, där också det stödmaterial som tagits fram av Svenska Filminstitutet och Skolverket visades. I programmet ingick också uppföljningar i

form av grupparbeten med filmpedagog Eva Westergren, Film Centrum. Genusperspektivet belystes i en föreläsning av Christina Nettelbladh Malm, genuspedagog, Skövde. Lärarna gavs också tillfälle att ta fram ett material att ta med till den egna klassen (vt 05). Filmen ingick i skolbioprogrammet och fick ett otroligt stort gensvar.

Film för lust och lärande

Film för lust och lärande, var ett projekt som initierades av Svenska Filminstitutet, som vill inspirera och vidareutveckla lärares arbete med film och media i förskola, grundskola och gymnasieskola. I Borås resulterade projektet bland annat i en uppskattad föreläsningsserie där Film i Väst, Högskolan i Borås genom Centrum för skolutveckling (CSU) och skolbioansvariga i kommunerna Ulricehamn och Borås samverkade. En projektbeskrivning och en förstudie togs fram av referensgruppen och en projektledare anställdes med projektpengar. Film i Väst skickade in en ansökan om 100 tkr till Svenska Filminstitutet för Sjuhäradsområdet (Borås, Bollebygd, Mark, Svenljunga, Tranemo och Ulricehamn samt Herrljunga och Vårgårda). En samverkan mellan kommunerna, Högskolan i Borås och Film i Väst var en förutsättning. Referensgruppen deltog också i en studiedag om skolbio i regi av Film i Väst. Målet med projektet var att anordna kompetensutvecklingsinsatser för lärare i form av seminarier, fortbildningskurser och eventuellt högskolekurser. Tre föreläsningar genomfördes under hösten 2001:

- **I filmskaparens verkstad** med Harald Hamrell, regissör och skådespelare som har arbetat mycket med barn- och ungdomsfilm bl a Vinterviken och En häxa i familjen (ingick i skolbiorepertoaren).
- **Actionfilm och filmens språk** med Fredrik Holmberg, filmpedagog.
- **Film – ett pedagogiskt mirakel för skoltrötta lärare** med filmpedagogerna Monica Sällström och Agnes Larsson verksamma i Marks kommun.

Föreläsningsserien blev mycket uppskattad och välbesökt med deltagare från hela Sjuhäradsbygden. Det uppskattades också att föreläsningsserien ägde rum i Högskolans i Borås nya aula.

Med ett sådant positivt gensvar fick arrangörerna blodad tand och en fem poängs filmpedagogisk kurs planerades till 2003. Lärare anmälde sig och påtalade behov av kompetensutvecklingsbehov i ämnet film och andra medier. Kursen blev inte av eftersom regeringsbeslut påverkade högskolornas ekonomi, vilket ledde till att många fristående kurser fick ställas in. Inför kommande läsår verkar förutsättningarna för den typen av kurser vara bättre.

Det är en del insatser som prövats för att engagera lärarna, för att de i sin tur ska få inspiration till nya filmpedagogiska grepp i klassrummet. Men hur engagerar man eleverna? Den som varit på en skolbioföreställning tillsammans med elever vet att engagemanget brukar märkas och ”höras” väldigt tydligt och direkt. Det ska vara roligt och naturligt att prata om film. Ett enkelt sätt att locka och bevara ”biokänslan” är t ex en filmaffisch uppsatt i klassrummet eller på biografen även på skolorna ”slutna skolbiovisningar”.

Eget skapande - Filmanimation i skolan

Kulturkontoret har använt sig av filmanimation för att låta elever själva få prova på att skapa film. Verksamheten inleddes på försök inom skolbioverksamhetens ram från 2002 och blev så lyckad och efterfrågad att den därefter har följts upp kontinuerligt för att ge fler skolor möjligheten att prova på att göra egna filmer. En animationsfilmfestival arrangerades på Röda Kvarn. Elevernas filmer klipptes ihop och visades under stort jubel från de medverkande skolorna från år 1 till och med gymnasiet. Förhoppningen är att ytterligare filmer skall färdigställas för att kunna visas under kommande animationsfilmfestivaler, där eleverna kan mötas på en riktig biograf och ta del av varandras filmer. Animationens möjligheter har visat sig vara obegränsade. Fascinationen över att ge liv åt sina figurer är ålderslös och filmanimation är ett enkelt och roligt sätt att använda filmens universella bildspråk för att låta barns och ungdomars fantasiförmåga och berättarglädje få utlopp. Filmernas teman är lika varierande som åldrarna hos dem som skapar. Med klippdockor, piprensare och lerfigurer animeras allt från skildringar av rockkollektiv till kärlek, sex och nutidshistoria.

Kulturkontoret står för utrustningen, en digitalvideokamera för animation samt en animationslåda. Tanken är att hjälpa till att realisera elevernas idéer i form av manus eller bildmanus som läraren och eleverna arbetat med innan filmpedagogens besök. Utifrån en behovsanalys baserad på ambitionsnivå (ålder och filmidé) kan filmpedagogen komma med förslag på dramaturgiska grepp, bildkomposition, klipp och ljud. I slutändan av arbetet är det elevernas egna lösningar och idéer som får styra. Målet är att elever och lärare skall komma igång med att själva animera film och behärska utrustningen. Några skolor har blivit så intresserade att de köpt in egen utrustning. Kulturkontoret har också haft ett antal workshops för lärare.

Integrationsprojekt med hjälp av animation

Ett exempel på ett projekt som använt sig av animation är det så kallade Integrationsprojektet som bedrivits av Gun-Britt Bjursell, integrationslärare på Fjärdingskolan, en låg- och mellanstadie skola i Brämhults kommun. Gun-Britt är för övrigt en av de tre lärare i skolbiogrupper som varit med sedan starten. På skolan bedrivs sedan ett par år tillbaka ett integrationsarbete där föräldrarna inbjuds till olika studiecirkel och aktiviteter. Hon beskriver arbetet enligt följande:

Cirklarnas innehåll:

- Föräldrar med kurdiska och albanska som modersmål har inbjudits till samtalskvällar med utgångspunkt från frågeställningar som berör dem som föräldrar och deras barn.
- Föräldrar och personal har lagat mat från deltagarnas olika länder.
- Föräldrar och barn har tillsammans med sina barn fått prova på att göra animerad film med handledning av filmpedagogen.

Projektet genomfördes under våren 2004 och under hösten/vintern 2005. Barn och föräldrar från olika kulturer fick möjlighet att mötas genom animationen, där filmens närmast universella bildspråk fick människor att arbeta över språkgränser såväl som åldersgränser. Både barn och vuxna tyckte att det var roligt att arbeta med animering.

Målen för animeringscirkelarna har varit:

- att arbeta för att relationerna mellan barn, föräldrar och skolans personal ska stärkas
- att arbeta för att nätverken kring barnen stärks
- att skapa intresse för animering

Vid det första tillfället visades filmerna/animationerna som eleverna gjort tidigare. Cirkelns innehåll och uppläggning förklarades. Barnen och föräldrarna delade upp sig i grupper och började med att rita/skriva ett manus utifrån egna berättelser/sagor. De tillverkade sedan lerfigurer och annan rekvisita till filmerna. När varje grupp var klar med sitt bakgrundsmaterial gjordes animeringen. Varje grupp fick sin egen tid vid inspelningstillfället. De färdiga filmerna visades i barnens respektive klasser och de fick också låna hem dem.

I båda cirklarna har deltagarna kommit från flera olika länder. Romska familjer har funnits i båda. Flera pappor har kommit med sina barn och har varit mycket aktiva i arbetet trots att några av dem haft ringa kunskap i svenska språket. Alla har blivit inspirerade och varit nöjda med resultaten. Gun-Britt Bjursell menar att det är betydelsefullt att barn och föräldrar kan få komma till skolan och delta i aktiviteter där man kan göra roliga saker tillsammans och där man också kan finna en aktivitet som man kan fortsätta att utveckla exempelvis på Kulturskolan.

8. Vad tycker lärare om skolbio i Borås? Kommentarer till en enkätundersökning

Under de första åren av skolbioverksamheten delades en utvärderingsblankett ut till lärare efter varje filmbesök. Ambitionen var att fånga upp lärarnas och klassernas synpunkter på filmprogrammet. Tanken var god, men vare sig svaren eller bearbetningen av dessa gav tillräckligt underlag för vidare beslut. För att bättre än idag fånga upp lärarnas och elevernas åsikter om både filmutbud, omständigheter kring visningar och efterarbete skulle ett systematiskt utvärderingsarbete behöva införas. Idag utgörs kunskapen om dessa frågor främst av skolbiogrupperns förmåga att fånga upp reaktioner av hur filmerna uppfattats. En fingervisning ger också besöksstatistiken.

Inom ramen för arbetet med denna rapport har två olika enkäter delats ut. Den ena riktade sig till lärare/kulturombud och den andra till rektorer. Syftet var att ta temperaturen på skolbioverksamheten och med hjälp av svaren få en bild av lärares reaktioner på skolbioverksamheten. Lärarenkäten skickades ut via post till lärare/kulturombud på 44 grundskolor och 13 gymnasier i sammanlagt 190 exemplar. 62 svar lämnades. Trots att endast en tredjedel av blanketterna besvarades framträder vissa mönster i svaren.

Av de inkomna svaren hade de flesta (50 stycken) varit på skolbio med sina elever. Reaktionerna i kommentarerna är övervägande positiva. Trots att det inte varit möjligt att genomföra någon undersökning direkt bland eleverna fanns en sådan fråga i lärarenkäten. En klar majoritet av svaren i denna anger att eleverna är positiva till skolbion och att *filmerna är bättre än väntat!*

Följande kommentarer från lärare återkommer ofta:

- Utbudet är varierat, prisvärt och kvalitetsmässigt bra.
- Vi får trevligt bemötande, underbart vacker biograf, bra filmutbud, social gemenskap att gå på skolbio, bra lärande genom uppföljning.
- Finns ingen anledning att ändra på ett vinnande koncept.
- Bra att ni visar alternativa filmer och att ni är så engagerade och ambitiösa.
- Eleverna tycker om skolbio, har ibland sett filmerna tidigare, men de upplever filmerna annorlunda genom vårt efterarbete.

- Barnen har många upplevelser och tankar med sig hem som vi som pedagoger kan bygga vidare på.

Flertalet av de lärare som svarat var även nöjda med att kunna gå på skolbio en gång per termin. Några få ville gå tre gånger per termin och andra en gång per år. Skolbio anses som en förmån och något som engagerar såväl lärare som elever. Filmutbudet upplevs av flertalet som varierat och bra med aktuella ämnen och teman som berör. Många lärare anser att filmerna går att utnyttja i skolarbetet. Flera kommenterar utbudet som annorlunda mot de filmer som eleverna vanligen brukar se.

Skolbioprogrammet får ett högt betyg som ett sätt att få information om verksamheten, därefter anges kulturombuden och kulturombudsträffarna. Några har också angivit rektorer, kollegor, skolbiogrupper och kulturkontorets hemsida som källor. På en fråga om kulturkontoret ska återinföra förhandsvisningar svarade de flesta ja (37 stycken). Andra (18 stycken) tycker att det är bra som det är med ”filmhandledningar, skolbioprogram och den stora informationen för alla kulturombuden”. Brist på tid anges av några som skäl för att inte ta del av förhandsvisningar.

De flesta lärare (54 stycken) följer upp filmerna med diskussioner i klasserna. Därefter är det vanligast att filmen integreras i undervisningen genom t ex temaarbeten. Annan uppföljning är olika typer av skrivande, t ex genom att skriva brev till någon i filmen. Målning och bildarbete förekommer också.

På frågan om vad som kännetecknar en bra skolbiofilm har de flesta (53 stycken) svarat film som väcker frågeställningar och engagerar. Därefter möjligheten att se ett alternativt filmutbud.

När det gäller frågan om man skulle vilja lägga upp för- och efterarbetet annorlunda utifrån egna erfarenheter, kan konstateras att det hos hälften av dem som besvarat frågan finns intresse av att förbättra relationen mellan skolbio och skolarbete bland annat genom ökad integrering av film. Hos den andra hälften tycker man att det fungerat bra som det är.

Skolbions information angående att skolorna kan påverka filmutbudet har inte nått fram hos flertalet av de lärare som besvarat frågan.

De flesta arbetar inte med eget filmskapande i skolan. Av de (13 stycken) som svarat ja på frågan är majoriteten de som arbetat med animation. En person anger Konstmuseets Mediaverkstad Move.

På frågan om vad som kan utvecklas inom skolbioverksamheten har bara 15 stycken svarat. 47 stycken har inte svarat.

”Vore bra med biljetter, så att det blir mer likt att gå på bio”

”En skolbiodag som den i Göteborg 2006-02-02 (Göteborgs filmfestival)”

”Enda kruxet är att få mina kollegor att boka tid och gå med sina klasser”

”Större utbud”

”Att skolbio visar andra filmer än de som nyss varit på biotoppen”

”Vore bra om filmerna gick längre perioder”

”Att skolbiogrupper får mer tid att utbilda sig”

”Samarbete med teman, t ex identitet. Finns kanske?”

”En klubb för filmintresserade elever tror jag kan vara utmärkt. Kunde behöva sparkas igång”

Fler lärare skulle kunna få möjlighet att delta i skolbiodagen i Göteborg som arrangeras av Göteborgs filmfestival, Film i Väst och Svenska Filminstitutet. Önskemålet har framförts till Film i Väst att någon gång förlägga en sådan skolbiodag för Sjuhäradsbygden, varför inte i Borås?

Huruvida skolbioutbudet tilltalar blir ibland en fråga om tycke och smak hos den enskilde läraren. Tid, eller brist på tid, engagemang och intresse för film och medier påverkar huruvida man besöker skolbio eller inte. Det stora flertalet lärare i Borås verkar ha både engagemang och intresse för skolbio. Intresset för kompetensutveckling inom området film finns hos en del lärare men inte hos flertalet. Stort ansvar läggs på läraren när det gäller för- och efterarbete av filmupplevelsen. Några lärare verkar känna en viss osäkerhet över hur man kan handskas med film i ett pedagogiskt sammanhang. I vissa fall är det kanske frågan om att man måste arbeta på ett nytt och oprövat sätt.

Kommentarer till de negativa reaktionerna

De negativa reaktionerna och svaren är få i jämförelse med de positiva.

Skolbiopubliken i sig är en mycket levande, spontan och kräsen publik. Högljudda kommentarer är vanliga, liksom applåder. Tekniska missöden får inte förekomma, men sker ändå. Exempel på detta är den (enda) gången när filmbolaget inte översänt överenskommen kopia, med tal på svenska, utan med en textad version, som barnen inte kunde läsa. En annan gång när filmen inte har kommit med frakt som utlovat. Av några kommentarer framgår att en del lärare inte är så intresserade av film eller prioriterar t ex teater/museibesök. Barnen går ändå med sina föräldrar på bio på fritiden, menar några stycken.

Det kan också handla om problem med buss, pengar och tid även om själva filmupplevelsen upplevs som positiv.

Upplevelser av stökiga äldre elever. Att andra lärare inte tar ansvar för sina elever under föreställningarna.

En film som *Kalle och chokladfabriken* och filmer som ligger på Bio-toppen har många barn redan sett och de ska inte visas på skolbio menar några lärare.

Några grundskolelärare tycker att både teman och ämnen i filmerna inte passar de yngre, främst i årskurs 1-3.

Kommentar till detta är att filmerna som visas bygger på åldersrekommendationer från filmhandledningarna. Samtidigt är det ett argument för förhandsvisningar! Alla filmer passar inte alla barn. Det är viktigt att läraren har sett filmen innan elevvisningen.

En problematik som gäller både för en lärare på Grundsärskolan och en lärare som arbetar med nyanlända barn berör frågan ”alla våra elever kan inte läsa och ibland är de otexade filmerna för barnsliga.”

Slutsats:

Det är viktigt att vara lyhörd inför lärarnas åsikter. Skolbion försöker dels ta till sig det positiva dels åtgärda de negativa reaktionerna.

9. Vad tycker rektorer om skolbio i Borås? Kommentarer till en enkätundersökning

För att komplettera lärarundersökningen sammanställdes fyra frågor till samtliga rektorer i den kommunala verksamheten. Dessa skickades ut via e-post av den ansvariga samordnaren för grundskolorna, samt av Utbildningskontoret till gymnasierna. Dessa listor har totalt 47 adressater. Från rektorerna inkom 10 ifyllda

enkäter. Rektorerens svar kom från åtta av tio kommunelar samt två av gymnasieskolorna.

Här följer en sammanfattning av de fyra frågeställningarna till rektorerna, den kompletta enkäten med svar finns redovisad som bilaga.

1. Finns arbete med skolbio, film och/eller medier omnämnt i din skolas lokala arbetsplan?

Några av rektorernas svar var:

”Vi månar om att barn skall få kulturella upplevelser som skolbio, teater, museer, bibliotek. Kulturbesök i Borås har underlättats genom att vi åker fritt med kollektivtrafiken vissa tider under dagen.”

”Vi vill se kulturen som en del i vårt vardagliga arbete. Att öka barnens intresse för kulturens alla yttringar och att knyta dessa till skolarbetet är viktigt för oss. Inom skolans val `Kreativ svenska´ arbetar barnen med kulturyttringar i form av musik, drama, bild, litteratur och film på ett strukturerat sätt. Vi vill att barnen ska göra skolbiobesök minst en gång per år.”

2. Samtliga tio rektorer har positiva upplevelser kring lärarnas reaktioner angående skolbio, film och /eller medier.

”Flertalet lärare besöker skolbio med jämna mellanrum.”

”Film och andra medier används flitigt.”

”Stort intresse för skolbio. Finns synpunkter på att det vore bra om det fanns ännu större utbud för de yngre eleverna samt att filmerna kunde gå mer än en vecka.”

”Skolbio passar mycket bra för våra speciella elever.”

3. Nio rektorer upplever att både lärare, elever och skolan är intresserade av film- och mediefrågor.

En rektor har svarat ”hos lärare” med kommentaren: ”Frågan har just aktualiserats i senaste revidering av kulturplanen.”

”Eftersom vi har medieprogrammet på vår skola finns det ett stort intresse.”

”Intresse för film- och mediefrågor finns hos alla.”

”Vi nyttjar utöver kulturinstitutionerna Mediapoolen flitigt och lånar ur deras rika utbud.”

”Ibland har vi även låtit de yngre eleverna arbeta med animation. Det har varit väldigt uppskattat av eleverna.”

4. På frågan om skolan uppfyller det som står om film i kursplanen svarar åtta ja, en nej och en är osäker.

Den skola som svarade nej angav kommentaren ”att själva få möjlighet att göra film har vi inte kunnat tillgodose”. Det osäkra svaret ger kommentaren

”Ja, verkligen! Skolbion och annan film har genom åren varit ett viktigt inslag i vårt elevarbete om film. Vår skola lever upp till kursplanerna.”

”Lärarna på skolan använder film som pedagogiskt verktyg både för att nå ut med kunskap till eleverna och för att skapa processer hos eleverna.”

”Vi är helt klart på rätt väg och vi strävar hela tiden mot dessa mål.”

”Det är ju ganska mycket som ska inrymmas inom t ex bildämnet. Jag tycker att vi i alla fall försökt få lite struktur kring en hel del av det som kursplanerna tar upp genom ’Kreativ svenska’ och kultursatsningar.”

”Att själva få möjlighet att göra film har vi inte kunnat tillgodose.”

”Tror det. Vi anser att det är viktigare för eleverna att uppleva annan kultur, för många elever ser mycket film”.

”Delvis”.

Sammanfattning:

De flesta skolorna som deltagit i enkätundersökningen har skolbio, film och/eller medier omnämnt i den lokala arbetsplanen. Samtliga rektorer har positiva upplevelser kring lärarnas reaktioner angående skolbio, film och/eller medier. Rektorerna upplever att lärare, elever och skolan är intresserade av film- och mediefrågor. Det hade varit roligt om fler rektorer besvarat frågorna.

10. IDÉER OCH FÖRSLAG FÖR DET FORTSATTA SKOLBIOARBETET

Utvecklingsarbete på kort och på lite längre sikt

Kulturkontorets skolbioverksamhet utgör en resurs för skolorna. Det finns intresse för film- och mediefrågor hos både elever, lärare och rektorer. Skolbion är uppskattad av de lärare och elever som utnyttjar den. Trots att ca 12 000 elever årligen ser film på detta vis är det fortfarande inte ”alla” Boråselever som ges möjlighet att se skolbio. När det gäller grundskolan nås det stora flertalet av eleverna men det finns en utvecklingspotential i de övriga stadierna. När en lärare/skola skall välja aktiviteter utanför den ordinarie undervisningen är skolbio i konkurrens om uppmärksamheten mellan andra kulturupplevelser och annat. I flertalet skolor i Borås utgör skolbio en naturlig del i skolans arbete. Film används som ett pedagogiskt verktyg både för att nå ut med kunskap till eleverna och för att skapa processer hos eleverna. En del kan göras för att fördjupa samverkan mellan skolan och kulturförvaltningen. Kulturkontoret arrangerar förhandsvisningar, pedagogiska filmaftnar och föredrag men har svårt att nå ”alla” lärare eftersom flera av dessa arrangemang sker utanför arbetstid på kvällen. Kulturkontoret tycker ändå att det är ett gott betyg åt verksamheten med 150 deltagare som t ex vid den senaste filmpedagogiska aftonen vårterminen 2006. För att öka deltagandet i dessa sammankomster, som ytterst handlar om lärarnas kompetensutveckling, måste skolans ledning ta initiativ och det skulle krävas en närmare dialog över olika kommunala förvaltningsgränser.

Förskolebion skulle kunna utvecklas. F-klasser inom grundskolan/förskolan erbjuds visningar sedan hösten 2004. Vi har även ”på prov” erbjudit förskolevisningar för de yngre barnen. Några av kommunens ca 80 förskolor har visat intresse för dessa visningar när filmutbudet passerat den åldersgruppen. Det har blivit en större efterfrågan på filmer för yngre barn. Mycket är emellertid oklart angående hur en förskolebio skulle kunna utformas. En överenskommelse angående finansiering och former för samverkan är nödvändig för att skolbion på sikt skall nå ”alla” förskolor. Kulturkontoret måste ha en part att förhandla med och här utgör det stora antalet förskolor och de många kommundelarna en svårighet.

När det gäller särskolans elever är de integrerade i ordinarie skolbioverksamhet.

Den uppsökande animationsverksamheten fortsätter, möjligheten kvarstår för de lärare och elever som vill pröva på detta. Verksamheten är inte lika omfattande som under de första två åren. Ambitionen är att arrangera en återkommande animationsfilmfestival med ett urval av filmerna som producerats.

Förslag till åtgärder för utveckling av skolbioverksamheten på kort sikt:

- Tillsätta en långsiktig arbetsgrupp (8-10 personer) för skolbio med företrädare för de involverade institutionerna där mål, verksamhet och resurser kan diskuteras i en dialog mellan ansvariga för de olika parterna.
- Skolledare i Borås har tagit del av information och diskussion om Agenda M. Verksamhetssamordnaren för för- och grundskola arrangerade mötet och i programmet medverkade skolbiokonsulenten från Film i Väst och Kulturkontoret. Detta arbete kommer att följas upp kontinuerligt.
- Förhandsvisningar för lärare och elevrepresentanter återinförs från och med höstterminen 2006. Det är ett viktigt pedagogiskt grepp och ger möjlighet för lärare i för- och efterarbetet av filmen. Kopplingen mellan filmvisningar och filmpedagogik förtydligas ännu mer.
- Möjlighet att satsa mer resurser på hela skolbiogruppen för kompetensutveckling i form av deltagande i filmfestivaler mm. Det handlar konkret om tid, resor, inträden och andra kostnader.
- Förstärka kunskaper om att arbeta med film, stimulera till ett utvecklingsarbete inom filmpedagogik och till ett mediekritiskt tänkande.
- I Borås finns ingen mediepedagogisk plan för skolan i linje med Agenda M eller mediearbetet i kommunen. Här föreslås att en sådan plan utarbetas i samverkan mellan Borås skolor och Kulturkontoret.
- Följa upp och utvärdera besöken på skolbion efter varje termin genom en minienkät till lärare och deras elever som delas ut på biografen vid varje filmvisning.
- Utveckla "värdskapet" vid filmvisningarna. Utnyttja lärarnas kompetens för detta ändamål. Mer interaktivitet och samverkan med skolan. Samverkansformer och strategier ses över.
- Informationen om skolbio förstärks. Kanske en "skolbiohemsida" med "blogg" för elever där de kan "tycka till" om filmerna.
- Information kring skolbio kan ligga på skolornas intranät, eller bara en länk till kulturens/skolbions hemsida.
- Det finns förutsättningar för mer samverkan mellan Kulturnämndens egna olika verksamheter när det gäller film och medier. Skolbion, animationsverksamheten, Konstmuseets Mediaverkstad, Move (för närvarande är verksamheten vilande) och

Kulturskolans bildämne skulle kunna spela ihop på samma planhalva. Biblioteken har också en roll i ett sådant samarbete. Nu är det olika verksamheter med samma målgrupp: elever och lärare. Vad kan göras? I nuläget kompletteras skolbion med eget skapande av animerad film. Förhoppningar finns att utveckla animationen även till andra former av filmskapande och mediepedagogik tillsammans med Konstmuseets Mediaverkstad Move som varit ett projekt som pågått under fyra år med inriktning mot konstvideo och rörlig bild. Tidigare gjorda samarbeten har varit goda.

- Film i Väst arrangerar tre regionala skolbiodagar varje år i Bengtsfors, Göteborg och Skövde. Vore roligt om den kunde arrangeras i Sjuhäradsbygden. Varför inte på Röda Kvarn?

Vad är viktigt för skolbion i Borås på längre sikt?

- Kontinuerlig kompetensutveckling i filmpedagogik och mediekunskap. Det skulle kunna ske genom en förnyad samverkan med Högskolan i Borås, Centrum för skolutveckling och Film i Väst.
- Det vore också angeläget - som tydliggörs i Agenda M - att i ett dokument visa på kommunens gemensamma avsiktsförklaring för arbete med medier i skolan. I dokumentet kan man precisera förväntningarna som finns på kommunens skolor och presentera det stöd som erbjuds skolorna i form av gemensamma resurser, nätverk eller kompetensutvecklingsinsatser. Planen kan också omfatta riktlinjer för hur skolornas arbete med medier ska följas upp och utvärderas.
- Utökat samarbete med skolorna i Borås och deras företrädare. Vilka kompetensutvecklingsbehov har lärare med anledning av skolbioverksamhet? Föreslå och inspirera till fler gemensamma studiedagar kring film och andra medier med Utbildningscentrum. Erfarenheterna av medverkan i ”smörgårdsbordsdagen” har varit goda men studiedagen för alla lärare skulle kunna ha film och andra medier med som tema varje år!
- Önskemål om att få in film- och mediepedagogik i lärarutbildningen i Borås.
- Förhoppningar om att den 5 poängskurs i filmpedagogik för lärare som var planerad på Högskolan i Borås får ekonomisk bärighet så att den kan genomföras under kommande termin/-er.

11. SAMMANFATTNING

Sedan hösten 1993 bedriver Kulturnämnden/Kulturkontoret skolbio i Borås. Verksamheten är väl utnyttjad och uppskattad av skolorna, både av lärare och elever. Den nyrestaurerade biografen Röda Kvarn, som nyinvides 2005 återskapad till sitt ursprungliga skick från 1914 har inneburit ett verkligt lyft för biografen som upplevelserum. Alla uppskattar den vackra och atmosfärrika biografmiljön, inte minst den stora skolbiopubliken som omfattar nära 12000 besök årligen.

Syftet med skolbio är att utveckla barn och ungdomars intresse för filmen som konstform och kommunikationsform som ett led i undervisningen, genom att erbjuda

filmupplevelser som de kanske inte hittar till på egen hand. En annan ambition är att fördjupa lärarnas och elevernas kunskap om film och hur man berättar med bilder och även att förhålla sig kritisk till medieutbudet. Från 1996 erbjuds även gymnasieelever visningar, från 2002 ges möjligheter till eget filmskapande genom en uppsökande animationsverksamhet. Glädjen att få prova på att skapa egen animerad film har varit stor bland eleverna.

Från hösten 2004 påbörjas förskolevisningar.

Skolbion innebär att elever i Borås Stad kan se film på Röda Kvarn under skoltid till ett subventionerat pris. Det ger en möjlighet att komplettera skolans undervisning om såväl medier som enskilda ämnesområden.

Skolbioverksamheten sker i samverkan med skolorna/kommundelarna och utbildningskontoret. Skolbioprogrammet bestäms i dialog med Skolbiogrupper, en referensgrupp bestående av 8 lärare från F – Gymnasium. Behov föreligger att fånga upp fler filmintresserade lärare till skolbiogrupper.

Det finns även en lokal samarbetsmodell för mötet mellan kulturförvaltningen och skolan med kulturombud på varje skola för förmedling av information. Kulturombuden har varit en väsentlig gruppering när det gäller att väcka intresse för skolbioverksamheten.

Målen och ambitionerna i Kulturnämndens målsättning är uppfyllda.

Kulturnämnden styr inte över skolans mål, däremot som visas i rapporten, har målen i kulturpolitiska program koordinerats i skolans planer och/eller kommundelarnas kulturplaner.

Kulturkontorets skolbioverksamhet utgör en resurs för skolorna. Trots att ca 12 000 elever årligen ser film på detta vis är det fortfarande inte "alla" Boråselever som ges möjlighet att se skolbio. När det gäller grundskolan nås det stora flertalet av eleverna men det finns en utvecklingspotential i de övriga stadierna. Skolbio är en frivillig verksamhet som kan väljas till eller väljas bort. När en lärare/skola skall välja aktiviteter utanför den ordinarie undervisningen är skolbio i konkurrens om uppmärksamheten mellan andra kulturupplevelser och annat. I flertalet skolor i Borås utgör skolbio en naturlig del i skolans arbete men ytterligare kan göras för att fördjupa samverkan mellan skolan och kulturförvaltningen. Kulturkontoret arrangerar pedagogiska filmaftnar och föredrag men har haft svårt att nå många lärare med förhandsvisningar, varför de lades ner. Nu verkar tiden mogen att återinföra förhandsvisningar. De ger en pedagogisk vinst för lärarna. För att öka deltagandet i dessa sammankomster, som ytterst handlar om lärarnas kompetensutveckling, måste skolans ledning ta initiativ till detta. Det kanske också skulle krävas en närmare dialog över olika kommunala förvaltningsgränser.

Slutsatsen är att skolbioverksamheten fungerar bra som den är. Skolorna tar del av skolbion, många lärare tar del av pedagogiska insatser när de genomförs. Filmerna följs upp i klassrummet på olika sätt. Hos flera lärare verkar det finnas behov av och intresse för ökad mediepedagogisk kompetens. Skolbioverksamheten skulle kunna fungera ännu mycket bättre med hjälp av en övergripande strategi för hur det mediepedagogiska arbetet ska bedrivas i Borås.

I många skolbioverksamma kommuner förs diskussioner där man ser över och utvecklar strategier som kan stödja skolans arbete med film och andra medier. Hur

man kan hitta en gemensam ”röd tråd” kring mediearbetet i hela skolan, från förskola till gymnasieskola. För de förvaltningar som är intresserade har Svenska Filminstitutet, i samarbete med Myndigheten för skolutveckling, tagit fram materialet *Agenda M – Ett diskussionsunderlag för ett mediepedagogiskt utvecklingsarbete*. Denna rapport utgör förhoppningsvis början till ett sådant utvecklingsarbete i Borås.

Skolbion ligger inom Kulturnämndens ansvarsområde. Kulturnämnden, kommundelsnämnder, utbildningskontor har dock ett gemensamt ansvar för en fortsatt lyckad skolbioverksamhet för att nå målen både på det nationella, regionala såväl som i kommunens beslut och visioner. Det finns en stark önskan om att en arbetsgrupp tillsätts där Kulturkontoret och skolans företrädare tillsammans vidareutvecklar skolbioverksamheten i Borås efter skolans önskemål. Kulturkontoret har en hög beredskap att anpassa skolbioverksamheten efter skolans önskemål!

REFERENSER OCH LITTERATURFÖRTECKNING

Agenda M. Diskussionsunderlag för ett mediepedagogiskt utvecklingsarbete, Svenska Filminstitutet, arbetsmaterial 2003

Ericsson, Erling. *Animera mera*

Att arbeta med medier i skolan. Ett utvecklingsarbete inom barn- och ungdomsförvaltningen i Katrineholms kommun 1996-2003.

Furberg, Kjell. *Biografer i Sverige*

Film för lust och lärande. Blom, Margot, Skolverket. Viklund, Klas. Svenska Filminstitutet, 2001

Film i skolan – förslag till utvecklingsstrategier i Helsingborg, 2005

Danielsson, Agneta. *Filmen i förskolan. Ett mediepedagogiskt utvecklingsarbete i Järfälla kommun 2000-2002*

Kulturnämndens Filmverksamhet i Borås – En filmutredning, 2000

Lundquist, Daniel (2003) *Mediepedagogik i Malmö stad. Utredning om ett mediepedagogiskt program.*

Scener från ett mediepedagogiskt utvecklingsarbete – Kungsbacka 2001-2003. Lundberg, Lotta/ Råihä, Pia-Mari. Kungsbacka kommun, Kulturförvaltningen, Förskole- och grundskoleförvaltningen

Skolornas bussresor till idrotts-, kultur och andra arrangemang. Kommunstyrelsens beslutsförslag (MP7). Diarienummer: 2002/KS0736-623, Handläggare Peter Skoglund, Borås Kommun Kommunstyrelsen (2004-02-16)

Tänka framåt, men göra nu. Så stärker vi barnkulturen. SOU 2006:45

Viklund, Klas/ Österholm, Clas *Skolbio i skolplanen. En kartläggning av kommuner som fastställt målsättningar för skolbio och mediepedagogisk verksamhet genomförd av Svenska Filminstitutet våren 2000.*

Viklund, Klas/ Österholm, Clas *Skolbio i Sverige 2002. En kartläggning av verksamheten med barn- och skolbio i Sveriges 289 kommuner*, genomförd av Svenska Filminstitutet 2002.

Zoom 4/2002, 1/2003, 4/2003, 1/2004 Svenska Filminstitutet

Internetkällor

www.boras.se

www.filmivast.se

www.filmpedagogik.nu

www.pim.skolutveckling.se

www.sfi.se/skolbio

www.skolverket.se

Bilagor

Bilaga 1: Skolbiogruppen i Borås

Bilaga 2: Skolbio i Borås. Filmtitlar och statistik 1996-2006

Bilaga 3: Sammanställning av skolbioenkät till lärare. Persson Webbjörn, Niklas.
Kulturkontoret i Borås, 24 mars 2006.

Bilaga 4: Sammanställning av rektorsenkät

Skolbiogruppen i Borås

Stefan Aroneng

Tel arb: 35 31 00 (Viskastrandsgymnasiet), e-post:
stefan.aroneng@utb.boras.se

Mikael Romild

Tel arb: 35 73 21 (Bäckängsgymnasiet), e-post: mikael.romild@utb.boras.se

Catharina Björk

Tel arb: 35 79 58 (Bäckängsgymnasiet), e-post: catharina.bjork@utb.boras.se

Zita Danielsson

Tel arb: 35 77 99 (Almåsgymnasiet), e-post: zita.danielsson@utb.boras.se

Kristina Dahlberg Andersson

Tel arb: 35 52 25 (Sandaredskolan/ År 7-9), e-post:
berndtkristina@hotmail.com

Brita Ivarsson

Tel arb: 24 92 44 (Målsrydskolan/ År 4-6), e-post: ivarsson.b@telia.com

Gunbritt Bjursell (Tjänstledig 1 år fr ht 06)

Tel arb: 35 80 35 (Fjärdingskolan/ F- år 3), e-post: bjursell@telia.com

Sonja Persson

Tel arb: 35 82 78 (Fjärdingskolan/ F- år 3), e-post: sonjaoj@yahoo.se

Ami Lööf, kultursekreterare

Kulturkontoret, tel: 35 76 24, mobil: 0768 88 76 24, fax 35 76 75, e-post:
ami.loof@boras.se

Mats T Olsson, filmpedagog

Kulturkontoret, mobil: 0768-88 57 05, fax 35 76 75, e-post:
mtomedia@hotmail.com

Christian Haglund, kulturutvecklare barn & ungdom

Kulturkontoret, tel: 35 71 64, 35 76 75, e-post: christian.haglund@boras.se

Lars-Inge Glimsell, biografmaskinist

Kulturkontoret, tel Röda Kvarn: 35 71 43, 35 76 75, mobil: 0706-86 44 87,
e-post: larsinge.glimsell@seaside.se

Statistik för Skolbio Våren -96 - Våren -06**Publikantal:**

Våren-96	3 318
Hösten -96	4 123
Våren -97	3 776
Hösten - 97	5 345
Våren - 98	4 367
Hösten -98	5 640
Våren -99	4 430
Hösten -99	8 067
Våren -00	5 028
Hösten-00	3 699
Våren -01	4 934
Hösten -01	6 781
Våren- 02	4 887
Hösten -02	4 247
Våren -03	4 147
Hösten -03	3 702
Våren -04	5 968
Hösten -04	5 476
Våren-05	3 079
Hösten-05	6 177
Våren-06	5 196
Summa	102 387

Filmtitlar alfabetiskt:**Antal visn.: Publik: Termin: Medeltal:**

8 Mile	8	553	ht-03	69,1
A Beautiful mind	5	187	vt-03	37,4
Alfons och Milla	5	580	ht-04	
Ali Zaoua	4	244	vt-02	61,0
Allt eller inget	2	279	ht-98	139,5
Amalie från Montmartre	8	491	vt-02	61,4
American History X	9	1123	ht-99	124,8
American HistoryX (åk9 - Fri-projektet)	8	898	ht-01	112,3
Animationsfestivalen	1	147	ht-02	147
Anton	7	572	vt-99	81,7
Armbryterskan från ensamheten	4	191	vt-05	47,8
Babar	7	593	vt-01	127,9
Babe	8	1023	ht-99	147,6
Babe - den modiga lilla grisen	9	1328	ht-96	147,6

Filmtitlar alfabetiskt:	Antal visn.:	Publik:	Termin:	Medeltal:
Bara Bea	5	172	vt-05	34,4
Bara molnen ...	5	532	vt-00	106,4
Beautiful thing	5	188	vt-03	37,6
Belma	2	170	ht-96	85,0
Benjamin Duva	3	338	vt-97	112,7
Billy Elliot	15	1060	ht-01	70,7
Björnar, örnar ...	4	155	vt-00	38,8
Bland Tistlar	2	88	vt-06	44,0
Bloody Sunday	7	251	vt-04	35,8
Bombay Dreams	10	606	vt-05	60,6
Bowling for Columbine	9	793	ht-03	88,1
Boys don't cry	5	328	ht-00	65,6
Bröderna Lejonhjärta	4	383	vt-97	95,8
Busters fantastiska värld	3	96	ht-01	32,0
Bäst i Sverige	11	1202	vt-03	109,3
Central Do Brasil	4	233	vt-00	58,3
Comedia infantil	5	591	vt-99	118,2
Crash	6	309	vt-06	51,5
Crazy	10	684	ht-02	68,4
Dancer in the dark	2	25	ht-01	12,5
De druckna hästarnas tid	4	127	ht-02	31,8
Dead man walking	5	570	ht-96	114,0
Den bästa sommaren	15	1410	vt-01	94,0
Den långa resan	12	1564	ht-97	130,3
Den långa resan	8	766	vt-04	95,8
Den magiska ballongen	3	226	ht-96	75,3
Den magiska bollen	7	679	ht-00	97,0
Den magiska bollen	7	653	ht-04	
Den röda ballongen+Igelkotten i dimman	4	218	ht-96	54,5
Den siste actionhjälten	5	611	ht-96	122,2
Den åttonde dagen	5	198	vt-98	39,6
Det finns bara en Jimmy Grimbél	11	1132	vt-02	102,9
Diktatorn	7	202	vt-01	28,9
Djungeldjuret Hugo	7	734	vt-96	104,9
Djungeldjuret Hugo	10	924	ht-98	92,4
Drömprinsen	7	614	vt-97	87,7
Du ska nog se att det går över	1	60	ht-04	60
Döda poeters sällskap	-	-	vt-98	
El Bola	6	245	ht-03	40,8
Elephant	5	246	ht-05	49,2
Elina-som om jag inte fanns	9	776	ht-03	86,2
Elixir	3	43	vt-06	14,3
En främling i familjen	7	699	vt-99	99,9

Filmtitlar alfabetiskt:	Antal visn.:	Publik:	Termin:	Medeltal:
En häxa i familjen	12	1165	ht-00	97,1
En kärlekshistoria	6	555	vt-03	92,5
En midsommarnattsdröm	5	262	ht-00	52,4
En öm kyss	4	338	vt-05	84,5
Ett litet mirakel	9	672	vt-00	74,7
Ett löfte	6	255	vt-99	42,5
Evert & Rymningen	9	473	ht-02	52,6
Farliga sinnen	5	460	vt-98	92,0
Fjorton Suger	8	481	ht-05	60,1
Flykten från hönsgården	10	883	vt-01	88,3
Fuckning Åmål	5	503	ht-99	100,6
Fågelkriget	6	842	vt-97	140,3
Förbjudet för barn	2	71	ht-00	35,5
Före stormen	7	569	vt-01	81,3
Första Kärleken	9	285	vt-06	31,7
Gilbert Grape	4	274	vt-96	68,5
Girlfight	8	475	ht-02	59,4
Glasblåsarns barn	14	2094	ht-98	149,6
Glasblåsarns barn	6	544	ht-02	90,7
Gosskören	1	136	vt-05	136,0
Grodmysteriet	7	398	ht-05	56,9
Gränslots	5	730	vt-99	146,0
Guds Stad	5	444	ht-04	88,8
Gömstället	4	308	vt-96	77,0
Hemligheter och lögner	2	108	vt-97	54,0
Hipp Hipp Hora	10	1936	ht- 04	193,6
Hipp Hipp Hora	3	329	vt-05	109,7
Hitta Nemo	7	693	vt-04	99,0
Hjälp! Jag är en fisk	7	736	ht-01	105,1
Huckleberry Finns äventyr	6	863	ht-96	143,8
Hästen från havet	5	641	vt-97	128,2
I en helt annan klass	2	251	ht-99	125,5
Ice age	8	879	ht-02	109,9
Ikingout	3	143	ht-03	47,7
Ingenmansland	10	279	ht-02	27,9
Innan regnet faller	1	79	vt-96	79,0
Iron Will	4	523	vt-98	130,8
Jag är din krigare	4	489	ht-97	122,3
Jag är inte rädd	4	315	vt-04	78,8
Jalla Jalla	16	1491	ht-01	93,2
Jerusalem	3	269	vt-00	89,7
Jeyran och risjakten	4	268	vt-99	67,0
Jim och Piraterna	2	167	ht-01	83,5
Järnjätten	6	494	vt-01	82,3

Filmtitlar alfabetiskt:	Antal visn.:	Publik:	Termin:	Medeltal:
Kalla mig bara Axel	7	786	vt-04	112,3
Kalle och Chokladfabriken	9	940	vt-06	104,4
Kan du vissla Johanna	10	1381	ht-97	138,1
Karlsson på taket	6	430	vt-03	71,7
Kattbrevet	10	930	ht-01	93,0
Kirikou	7	552	ht-02	78,9
Kirikou och den elaka häxan	5	516	ht-00	103,2
Kirikou och den elaka häxan	8	494	ht-03	61,8
Kossor och nallar	2	54	vt-02	27,0
Krigarens själ	4	604	vt-96	151,0
Last days	2	107	vt-01	53,5
Loranga, Masarin & Dartanjang	7	582	vt-06	83,1
Lyllo och Zorba	6	356	vt-02	59,3
Lånarna	11	1051	vt-99	95,5
Länge leve drottningen	4	264	vt-99	66,0
Maria Full of Grace	7	159	ht-05	22,7
Matilda	8	1031	vt-98	128,9
Matilda	8	419	vt-05	52,4
Mean Creek	6	244	vt-06	40,7
Microcosmos - den lilla	4	225	ht-97	56,3
Min vän Joe	11	1307	ht-99	118,8
Min vän Joe	1	30	vt-02	30,0
Mirakel	8	413	vt-02	51,6
Misa Mi	8	533	vt-05	66,6
Mupparna i rymden	1	47	ht-01	47,0
Nasses stora film	4	350	vt-04	87,5
När knoppar brister	2	144	vt-03	72,0
Ondskan	13	1654	vt-04	127,2
Pass för mig	7	540	vt-01	77,1
Pelikanmannen	5	467	ht-05	93,4
Pelle Svanslös	5	410	vt-98	82,0
Pettson och Findus	8	886	ht-05	110,75
Pinocchios äventyr	8	1063	vt-98	132,9
Priest	3	137	ht-96	45,7
Prinsen av Egypten	16	2109	ht-99	131,8
Rabit-Proof fence	7	239	ht-04	34,1
Rebellerna från S:t Petri	6	484	vt-98	80,7
Resan till Melonia	5	124	vt-03	24,8
Romeo & Julia	14	1119	ht-97	79,9
Romeo och Julia	5	443	ht-00	88,6
Råttfångaren	5	235	ht-00	47,0
Salaam Bombay	3	168	vt-96	56,0
Samson & Sally	7	623	vt-96	89,0
Sandor Slash Ida	10	1538	ht-05	153,8

Filmtitlar alfabetiskt:	Antal visn.:	Publik:	Termin:	Medeltal:
Sanning eller konsekvens	12	1486	ht-98	123,8
Schindlers list	2	176	vt-02	88,0
Selma & Johanna	4	198	vt-98	49,5
Shakespeare in love	13	1751	ht-99	134,7
Shrek	5	467	ht-04	93,4
Sixten	13	1198	ht-01	92,2
Skruva den som Beckham	12	965	vt-03	80,4
Skrållan, Ruskprick	2	264	ht-97	132,0
Small faces	4	515	vt-97	128,8
Spirit away	4	289	vt-04	72,3
Stjärnsystrar	9	982	vt-00	109,1
Super Size Me	8	573	ht-05	71,6
Sweet sixteen	8	565	ht-03	70,6
Swing Kids	4	338	ht-98	84,5
Syskonen Baudelaires Olycksaliga Liv	10	1429	ht-05	142,9
The Ice storm	4	133	ht-01	33,3
Tinke	9	352	vt-03	39,1
Tjejsnack & Killsnack	4	82	vt-00	20,5
Tjenare Kungen!	10	571	vt-06	57,1
Traffic	8	483	vt-02	60,4
Trainspotting	4	335	vt-97	83,8
Tsatsiki	13	1928	vt-00	148,3
Tsatsiki - vänner för alltid	12	1508	vt-02	125,7
Tur & Retur	7	1097	ht-04	156,7
Turilas & Järää	5	355	vt-05	71
Turilas & Jäära - kärlek och jordgubbar	4	133	ht-03	33,3
Tuurilas och Jäärö	4	87	ht-02	21,8
Walerjan Wrobels hemlängtan	4	303	ht-97	75,8
Varghunden	7	528	vt-96	75,4
Whale Rider	8	864	vt-04	108
Vikarien	5	136	vt-01	27,2
Vildängel	4	295	ht-98	73,8
Will Hunting	4	175	vt-00	43,8
Zozo	9	1543	vt-06	171,4
Zuper Zebran	8	591	vt-06	73,9
Ön i Fågelgatan	2	224	ht-98	112,0
SUMMA	1152	102387		88,877604